

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	"
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	"

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Salve Bethleem!

A mi Isten kezéből jő, mind remekbe illő.

Szebb, mint a mi kezünk munkája.

Azok a gondal rajzolt, érzékkel festett, színes initálék régi kódexeink hátyalapjain: izlésesek, de azok a vonalak, melyekkel az Úr rajzolta tele a pillangószárnyakat, azok a színek, melyeket ő pazarolt madártollra s az esti égboltra: ékeesebbek.

Azok a virágok, melyeket jó félezer éve néhai való tisztos Henrik mester festett műértő kézzel a híres Missale Strigoniense lapjaira, nagyon sikerültek, de még sem érnek fel egy szál szerény hóvirággal, mely tavaszi olvadáskor nyílik a domboldalon és csilingel tündérfüleknek szóló lágú zenét.

Nagy urak pihenőhelyei szerte a világon, arannyal-márvánnyal ragyogók, be' megcsodáljuk. De rombadőlnek egyszer s akkor megsajnáljuk.

Be' más az Úrnak pihenőhelye, hol örök Sabbathban nyugszik meg teremtő kedve: a csillagok világa. Ragyogva ragyog, fénye ki nem alszik s ahol egy égitest behunyja csillagszemét, nyomában új fény kel, aranytól csillogó.

Mind remekbe illő, ami az Isten kezéből jő! . . .

Pedig mintha rácáfolna erre a bethlehemi barlang, — az a keret, melyet Fiának készített.

A korhadtt jászolfa és hulló vakolat, a rothadó szalma s a mécsnek gyér világa szépnek csak nem mondhatók! Ha rongyról és nyomorról, állatnak is csak szükségéből szánt, kietlen helyről van szó, a barlangban mindez föltalálható.

Mégis, amint szétömlik rajta az Istennek szerető s örvendő lelke, amint angyalok lejtének a színre s a mennynek Glóriája töri meg a barlang hangtalan csöndjét, mintha földerülne az a komor keret. S mikor bevonul a „csordapásztorok“ áhítatos, kíváncsi, szóhoz sem jutó,

angyalénekre figyelő csoportja, amint feltűnnek a Szent Szűz finom arca s egy komoly férfiú örvendő vonásai, nem nő-e percről-percre a keret szépsége? A keret, melynek belsejében pihen a Parvulus Dominus, a módnélkül szerelletes, szépséges, örök Isten.

A szalma zizegése nem bántó már, mert angyalénekebe vegyül. A mécs világa nem gyér immár, mert a próféták csillagai ragyognak bele. A barlang nem kietlen többé, mert a szívek melege tölti be. Látszik a képén, hogy a szeretet és öröm órái sugallták. Nem méltatlan a gazdag és szerető Istenhez!

Ha a hexaameronban egy-egy nap munkája után elmondhatta az Isten, hogy jó, mennyivel inkább dicsérheti művét a bethlehemi barlangnál. Ez már nemcsak a teremtés színhelye. Ez a legnagyobb isteni tetté. Benne nagyobbat végzett, mint a teremtés mérhetetlen színhelyén. Fölemelte az embert az Isten — életközösségéhez.

TÁRCA.

Lipót, belga király halálához.

Hångadó lapjaink rossz világításba helyezték II. Lipót, belga király életét. Szükségesnek találjuk, hogy autentikus forrásokból néhány megjegyzést fűzzünk a közölt adatokhoz. Csupán az igazság kedvéért tesszük ezt. De egyttal a katolikus közérdeknek is akarunk vele szolgálatot tenni, hogy egy katolikus uralkodót a méltányosságnak szinte teljes elvetésével ne rántsanak le érdemen felül a sárba.

Kétségkívül a királynak némely ügyekben való politikai felfogása és viselkedése, bizonyos életrészek és a fejed-lem maganéletemek több eseménye igen kellemetlen és elfajult kritikának adhat tápot, amelyek rendszerint az uralkodó könnyen sebezhető oldalait támadják. A viszonyoknak és eseményeknek felületes szemleletenél könnyen vetik a papírra dehonosztáló ítéleteiket szellemes zszurnalistáink. Pedig az összes belga lapok ítéletének a tónusa, amint azt a kiváló francia katolikus lap, a „L. A

Cr o i x“ december 18-i számban közli, a következőkben teljesen egyezik:

„A király kímőzította a belga népet az ő lethargijából; neki több hite volt annak érdekében, nagyságában, mint magának a népnek; ő belátta, hogy az határai közé fojtva határtalanul többet termel, mint amennyit fogyasztani képes, ezért Belgiumnak minden áron kereskedelmi piacot, energiájának működési teret kellett adnia; fölirázva ezt a megtört népet, fölemelte, hogy értékenél és erejének teljes tudatára ébredjen. Hogy mi most önmagunkkal és sorsunkkal bizon rendelkező nemzet vagyunk, mivel gazdasági erőnkkel a világ összes nemzetét közt a a e g y e d i k helyet foglaljuk el; hogy mi igazgatjuk Chinának vasutait, hogy nekünk szavunk van a világ összes tőkepenzesei közt a a p h o z p i a c o n, hogy vegre, — ami valóban óriási vállalkozás, — nekünk, szerény semleges nemzetnek, csekélyke pontnak a világ-térképen, n y o l c v a n s z o r akkora gyarmatunk van, mint az anyaország, mindenesetre II. Lipótnak vagyunk lekötőlelve ezen csodákért.“

Ez elg legyen az uralkodóról és a politi-

kusról, most reáterhetünk az apara, a magánemberre és végül a katolikusra.

Nagy hangon és ledér intimeskedéssel tárgyalták az uralkodónak leányaihoz és főképp Vaughan bárónőhöz való viszonyát, viselkedését. Éles kiszólásokra vettek maguknak jogot azért, hogy a király leányait betegagyannal nem fogadta. Ez pedig mindenesetre nem rajta mult. Az orvosok tekintettel súlyos szívbajára, formalisan elzárták minden erősebb felindulástól. A királynak nem is adtak tudomására az udvari emberek két idősebb leányának tavoratát, hogy hozzá sietnek, s nem közöltek vele kérésüket. Így a király ezekről nem is nyilatkozhatott. A hercegnők anyagi érdekeit a fejedelem épen-séggel nem érintette. Nehéz és hirtelenül súlyosodott bajában alig volt annyira, hogy ezekkel a dolgokkal foglalkozzék. A két operációt is csak azért hajtották végre rajta, hogy őt a „miserere“ betegségnek rettenetes kínjaitól megszabadítsák és nyugodt halált biztosítsanak neki.

Vaughan bárónő a törvényes hitves szeretetével virrasztott ágyánál. A belga klerus előtt az nem volt titok már sok évvel ezelőtt, hogy

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnévnek örvendő és legregjobb egyházi szerek, ruhák, zaszlók stb. gyára.“

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Ez a novissimus dies, melyen a legtöbb szeretet érzik.

Tehát „Salve Bethleem!” Nemcsak Paulának, az előkelő római hölgynek ajkára illik a barlang bejáratánál e szó. Salve Bethleem! Az emberiség köszöntő szava a szeretet szépséges otthona előtt: Salve Bethleem!

Itt a békesség temploma — igazán. Nem, amit a pogány Rómában mutogatnak.

Itt a világ kincsesháza, nem a birodalom aerariumában. Rongyait, örök Bethleem, nem ijesztenek többé. Rongyait, az igénytelenség disztribúja. És Bethleem az igénytelenség iskolája rongyos és éhezõ emberek számára.

Itt a szeretet otthona, hová be nem fér emberek irigysége, féltékenysége és intrikája.

A jászolt az Isten szeretete kente fel oltárra, a barlangot végtelen öröme avatta templommá. Tisztaságos lelkek az ékesége, boldog szívek a melengető tüzhelye.

Reá van írva a mûvész neve: „Fecit Deus.”

S az Urnak nincs oka nevét letörölni. Szeretettel választotta, szeretettel töltötte be. Legnagyobb mûve. Gondjának, gondviselésének beszédes nyoma. Igéretet tett, hogy pótolni fogja, ami hiba esett szeretetének mûvein. A bethleemi kisded reményünkön fölül nagyszerû mûve szeretõ gondjának. Nincs okunk panaszkodni, hogy elhúzódott a földrõl az Is-

ten. Nincs okunk ráfogni, hogy keveseli és nem becsüli az embert. Nincs oka bankóvárni Tacitusnak, hogy „az ember csak az istenek játéka!”

Aki Bethleemet ad, nem játszik az emberrel!

(Dr.)

Éjféle szentmise

a zárdákban és a katolikus intézetekben.

X. Pius pápa 6 Szentsege 1907. aug. 1-én a S. Congregacio S. R. et U. Inquisitionis határozatát jóváhagyta, mely szerint az eddigi szokástól eltérõleg nemcsak az éjféle szent misét (esetleg mind a három szent misét is) ott megtartani lehet, hanem mindazok, akik áhitából a szentaldózshoz járulni óhajtanak, abban részálhessenek. Tehát a Directoriumban foglalt tilalom (hodie prohibetur Missa in Oratoriis privatis), csakis azon Oratoriumokra vonatkozik, amelyekben az Oltárszentseget állandóan nem örzik.

Karácsony.

Irla: Földes Zoltán.

Az élet ma már sivár, kietlen. Nemsokára a levegõ is meg lesz hódítva; de az ember szív mégis beteg, haladó, kielt... Az eszmények kultusza kivészõben van s az a rút irány — melyrõl Greguss Ágost egykor remek beszédet mondott az Akadémián, — aranykorát éli. A materializmus sirgõdrénél állunk,

missziók iránt a legmeszebb menõ gondoskodást, amelyért neki X. Pius papa is elismerõ háláját nyilvánította?

A Vatikánban teljes megnyugvással fogadták a hírt, hogy Lipót király világos határozottsággal és elõ hittel teljesítette utolsó vallásos kötelességeit. XIII. Leó pápa egyik régebben kifejezett reflexiója szerint ezt a kegyelmet azon számos néger konvertita imádságának tulajdonítják, amelytõl neki X. Pius papa is elismerõ háláját nyilvánította.

Még nagyfokú kapzsisággal is megválták az elhunytat. Igaz, hogy értékes hagyatékot említenek utána. De hisszük, még igazabb világításba fogja helyezni királyi alakját az a ténye, hogy magánvagyonának nagy részét már 1903-ban a belga államnak ajánlkozta, s mindig tetemes értéket adományozott kulturális és emberbaráti célokra.

Neki is megvolt a maga gyenge oldala, árnyéka, voltak hibái, de hát kiknek nincsenek e földön, ha embernek született? Emberi alakja, mint uralkodó, inkább esik a közszemlélet homlokterébe; élete, munkódése inkább tárgya a közkritikának, mint egy más halandóé, de méltányos kötelesség, hogy meglássuk lelkenek nemes vonásait és a gyengeségek lálalata mellett erényeirõl se feledkezzünk meg. Mi ezekre óhajtuk a figyelmet felhívni, hogy eloszlassuk a maliciózus és ferde közlemények útján egy katolikus uralkodóról netán megrõzött félreértéseket, gyengítsük az esetleg támadt balvéleményt.

N on dico: de mortuis nihil nisi bene, sed imprimis vera.

(ss.)

amelybe mindég hullanak a holtak; szeretetlen szívek, irányvesztett agyvelõk s a kétségbeesés áldozatai.

Karácsonyfa gyertyái! Sirok mellettetek. Ne hazudjatok más z e r e t e t!... A világmegváltó szeretet karácsonyi szimbóluma ma már csak pusztá szokást jelent, s nem azt a meleget, mit a bethleemi Jézuska hozott le az égbõl a földre... Hideg tel van karácsony idején, s ma ennek a télnek hideg, dermedt világa nem enged fel a karácsonyi gyertyák melegétõl...

Aludjatok ki pici gyertyák, s vigyéktek vissza minden fenyeteket, minden ragyogásokat a fényes, a szép, az áldott mennyországba!... Ott van a ti helyetek az angyalok szép világában, s nem ezen a jéghideg, fagyos rögön!... Ott líliom lelkek állanak körül, szerető, meleg szívvel; itt lenn nincs élet, nincs szeretet; csak bánat, reménytelenség és szívzaggatás.

Világot átölelõ nagy s z e r e t e t hiába jött-e le a bethleemi jászolba, s hiába ütött-e vérrózsafát a Goigothára?!

Hat, emberi szívek! Ne legyetek kegyetlenek a szeretettel szemben! Ha meggyújtjátok a karácsonyi gyertyákat: szívetek is lángoljon fel; s mutasson arra az a láng, amerre a karácsonyfa, a gyertya, s a szent Keresztfa mutat!!

Sirgõdõrbe nézõ szomorú lelkek! Emeljétek fel szeméiteket a csillaghoz, mely a Jézus Krisztus bölcsõjéhez vezet!... Hazudik az a sötét mélység; a ti életeknek nem a Nirvána ragadmánya, hanem az örök boldogság várományosa! Erre tanít titeket a bethleemi gyermek; ezt az igazságot hirdeti a karácsonyi szép fa, mely az örök világosságra is emlékeztet.

Gonosz pókhenéség ádáz hitegetése, hogy: a hariban s a szerelemben van igazság, s nem a pap szavában.

De lássuk csak: az összeadásnak kivonás a próbája; az életünk igazvoltának a halál.

Már most lám! Ha kékülõ ajakkal vonaglasz a halálos ágyon, minõ megnyugvással szolgál az az elv, melynek talán te életedet áldoztad. Voltaire papot hívott a halálos ágyához... életeleiben megnyugvást nem talált.

Akkor hát a kigunyolt, megvetett jó öreg k e r e s z t e n y e s e g mégis jó édesanya a sir szélén, a sejtelmes hátterü vég közelédekior!

Ha így áll a dolog, akkor g y á v a s á g megbélyegezni a hívõt, kikacagni a „rózsafüzéres” nenikéket, s lesajnálni az imádkozót!... akkor az életünkkel való gonosz játék adni a szkeptikus bölcselõt! A l á z a t, uraim és hölgyeim! Térdhajtás és összekulesolt kezek az Isten fia előtt... Szeretni õt, s meghajolni szent törvényei előtt; mert ez az „út, az igazság és az élet!”

Ha úgy áll a dolog, hogy a halálos ágyon nem segít a parfüm és a finom mosoly, a remegõ maitresse és a megtört cimborá, a sok kiosztott borralvaló és a komplementek, a szalonkeztény és a klakk, akkor drága emberek, mennél több alázatot a karácsonyi Jézus előtt!!

Ne legyünk g y á v á k! A gúnytól félni nem szabad. „Memento mori!” jusson eszedbe ez a rövid két szó, s oly életbölcsességre teszel szert, mely a karácsonyi gyertyák szelid fénye mellett a menny útjára kalauzol.

Aki oly ujságokat vagy más iratokat olvas, melyeket vallásellenes emberek írnak, saját lelkén követ el öngyilkosságot. Stolz Albán.

Lipót király a baronót az egyház rendelkezéseit híven betöltve törvényes feleségül vette. Ez a házasság tehát egyházi szempontból semmi kifogás alá nem eshet. Más a polgári codex szempontja a királyoknak u. n. morganatikus házasságot illetõleg, de ez is csak a korona örökösödési és anyagi érdekekre vonatkozik, de semmikép sem erkölcsiesekre.

Érdekes az a fölvilágosítás, melyet egy erõsen érdekeltõ ujságonak adott Cooreman, laekeni dékan, aki a királyt szentségekkel elhitta. A dékan elõször megtagadott minden választ a zsurnalista kíváncsiszkodására. De midõn ez azt mondotta: „Az emberek csodálkoznak és botránkoznak azon, hogy Vaughan bárónõ a király agyánál van, míg az Isten szolgálja bemelegít a beteghez”, az erdemes lelkész nagyon felindult és így szólt:

„Álljon meg!... Csak egy erkõles van, uram, és ez az, amelyet Krisztus egyháza tanít. Ez pedig ugyanúgy szól a királynak, mint a népnek. Higgye el, hogy mielőtt föladtam a királynak az utolsó kenetet, nekem e tekintetben megvolt minden biztosítékomb. Engem csak egy dolognak kellett foglalkoztatnia: az egyház szempontjából a királynak viszonya törvényes-e? És nekem, ismétlem, — e tekintetben megvan minden biztosítékomb.”

A király tehát, mint jó katolikus, a vallás kegyzereivel ellátva halt meg. Mert igen derek anyjától keresztény módon neveltette, mindig megtartotta õszinte katolikus hitét. És nem volt-e õ a legtevékenyebb és igen nagylelkû létrehozója annak a nagyszerû bazilikának, mely nemsokára uralkodik egész Bruxelles-en? Nem tanusított-e a Kongóban letelepedett katolikus

Karácsony est van.

Karácsony est van, csodás varázsú békéből, szeretetből, édes melódiákból, csillagfényből szöve; amikor gyertyagyújtásra hazatér mindenki; élülnek igényei, vágyai, keservei, panasza, — elcsitul benne is, körülötte is minden profán s ebben a gyertyavilágos, békés, derűs szentélyben felszabadul és dominál a lélek. Ez az est a lélek; hitének, szeretetének szűkös korlátai — mert hiszen a világ sokat letördel ezekből — megfeszülnek, tágulnak s emelkednek — s karácsony este gyertyagyújtáskor ismét a régi naiv gyermekéi hitnek s szeretetnek végtelen, aranyos kupolája borul fölénk.

Gondoktól fölszabadult lelkünk ismét eget hordoz magában, hittel, reményekkel, fényvel, mosolygó angyalarcokkal, — s emlékeznek-e önkök gyermekkoruk karácsonyára, — édes boldogsággal kárpitozott eget. Közben eltelik áramokkal, szeretettel, előtör benne az isteni vonás: hogy mást boldogítson, örömeiben részeltessen. S a lélek dolgozni kezd, kiérzi mások szívének vágyát, jár-kelek, karácsonyfát díszít, gyertyácskákat gyújt, letörlő a könyveket, derűt és mosolygást fest az arcokra; — ez mind, mind a léleknek esendés, nesztelen munkája.

S ha elteltünk a naiv örömmel, előre haladt az idő s a hideg éjszaka, a vibráló csillagfények intenek, hogy itt az óra az éjféli harangszóra, — komoly gondolatokba merül el a lelkünk: miben áll hát karácsony est varázsa, öröme, fénye?

Hiszen a pogánynak is van karácsonya s ő a karácsonyfaival egy másoktól átvett szokásnak hódol, — nem lehet az ő öröme öntudatos!

Az istentelennek is van karácsonya; mit ünnepel hát ezen az estén? — keserű emlékeket, egy megtagadott tény? Nem lehet az ő öröme igazi!

S nekünk is van harácsonyunk, karácsonyfánk, boldogságunk, s mi nem szokásnak hódolunk ma, nem öntudatlan örömeinknek; maga a végtelen szeretet inkarnációja töltötte el hittel s a szeretet áramaival lelkünket. S büszke öntudatában megreme a lelkem, — mert ime megtaláltam, a szoltáros írásában megtaláltam, miben áll a karácsony varázsa, öröme, fénye: Fényesség támadt az igaznak s megjött a dicsőség királya; s ma minden kis lépésem ennek a tudatnak reflexe. Mig gyújtom a gyertyácskákat, lelkem egy rendkívüli csillag fényén mereng el; — mig rendezem az aranyos diókat, gondolataim a bethlehemi istálló tárgyain suhanak át; mig nyújtom az ajándékokat, reszkető kezem Jezusnak ölelésre tárt két apró kezével találkozik.

Ez a gondolat az én karácsonyom, örömöm, boldogságom, hogy igen, fényesség támadt keletről s eljött a dicsőség királya.

S talán nem is ez a gondolat egyedül; mert mit érne nekem az, hogy eljött az Isten felkentje, erintésétől elváltozott a világ és ismét éden lett, — nem ugyan önmagában, hanem az Isten szerető emberek lelkében; s ebben az elváltozott világban diadaláll jár körül Krisztus, palmaágak előtte, hozsanna körülötte s nagy, fényes és örömtől numoros sereg: a szentek serege, — de én, a bűnös ember, egy poros szegletbe félrehúzódva, csodálkozva nézek erre a diadalmenetre, mint Rómának tudatlanságra és bilineshordásra karhozatalát rab-szolgája a cézárak kaprázatos diadalútjára? És nem értenem! Nezném ezt a hódító királyt s kétségek közt kérdezem: quis est iste rex gloriæ?

Mit érne nekem kelet Fényessége az Isten

felkentje — anélkül a tudat nélkül, hogy én ott állok abban a fényárban s a dicsőség királya az én királyom!

Tu es ipse rex meus et Deus meus! — az én királyom és az én Istenem, nem a szónak közönséges értelmében — különösen, csodás módon, hiszen, bennem lakik, testemmé válik.

S erre a gondolatra megdöbben a szív is, ez emberi szív, mely annyira érdekelve van ebben a kérdésben.

A szoltáros könyvében egy nagyszerű képet találtam s nem tudok szabadulni tőle. Az áll ott írva: posuit in sole tabernaculum suum.

Krisztus, ki tüzet és harcot, reformációt és új életet hozott magával, a tűznek, melegségnek és életnek szimbolumát keresi tabernakulumául!

Hiszen a szív ez a nap, a temperamentumos emberi szív, mely nem hidegségre és dermedtségre van teremtve, mely tüzes és forrongó; az érzelmeknek, aspirációknak, vágyaknak krátereit hordozza magában; s addig van élet benne, míg vannak protuberanciái; s ha vannak is feltjai, — vakító azért, mert hiszen ezt a szívet választotta Krisztus tabernakulumául, Krisztus él benne, valósággal Krisztus.

Nem beszéltek tovább karácsonyról. Az olyan kizárólagos, olyan szuverén az emberben, hogy nem tűr beavatkozást és irányítást s csak zavarólag hatok rá, ha magyarázatom: minek örülnék, hogyan örülnék.

Csak épen rámutattam a tiszta, öntudatos, és épen ezért felemelő örömök világára, adjon az Édes Jézus igen-igen sok részt mindnyájunknak belőle.

Sajtóvásárnap.

Katholikusok!!

Az igaz Szeretet földrezzállásának ünnepe közeledik. És én — igaz, hogy entuziasmus ez — saját vérembe szeretném a tollamat mártani, hogy felig is erőteljesen kifejezhessem, minő szívből fakadó kerést küldök hozzátok. Mostoha testvéreim! Katholikusok! Eddig még semmit sem tetetek érettem! Adatok koldusfillérek, de azzal „annyi erőm sincsem, hogy magamat védjem“. Most pedig „küszöbről-küszöbre járok, hol be, hol ki, ne üzenjétek, hogy ninesen itthon senki!“ Ne mondjátok, hogy pártpolitikát üzők. Nem üzők én semmit, csak folytonos deficiteket. Ne mondjátok, hogy erősödjem meg magam erejéből. Erősítetek meg! Ti szívjátok a véremet, mert értetek dolgozom és dolgoztam eddig a katolikusok nagy tömegének támogatása nélkül. Nezzétek, van magyarul írott sajtó, de nines magyar sajtó. Avagy magyar lelkű sajtó az, melynek nem kell ő s e i t e k h i t e? Van zsidó sajtó, mely megbuktat minisztereket, mikor a börzevirágokhoz nyulnak. Van nemzetközisi sajtó, mely hazátlanlelkű, önmagának sirt ásó csemeleket nevel. Van szabdkörmives sajtó, mely amíg lovagjai alcázottan sötétben bujkálnak, nyíltan támad titeket. És még többet akar. Új lapokat adni kezetekbe, hogy kitépjen szivetekből a keresztény öntudatnak megtépelt, eltompított, elaltatott érzését is. Van szintelen sajtó, melynek méltán szól az Apokalipszis fenyegetése: „szeretnétek kivetni a számból“. S míg ezek az idegenek burjánzanak nálunk a nyolcadik nagyhatalom fényes udvarában, addig a katolikus sajtó alárendelt bakterszolgálatot teljesít. Mutatja a vöröstáblát, veri a vészharangot. De a katolikusok bután mennek bele a fenyegető veszedelembé, vagy tovább alszónak. Hadd pusztuljon az a vonat!

Hiszen csak papok jajgatnak ablakában. Hadd éjjen a falú. Csak a templom, iskola és pap háza ég el. Vakok! Azon a vonaton ti is rajta ültök, mert katolikusok vagytok. Abban a tűzben a ti házatok is meggyül, mert katolikusok vagytok. Csak a jelszó van a papok ellen: indíták. A küzdelem keztyűjét a ti arcotokra vágta ellensegeitek! S ezt nem akarjátok észre venni?! Értsétek meg, nem vallásháborúra, hanem nagylelkű alamizsnára szólít fel benneteket a kath. sajtó. Gyulafehértartdecember 26-án a székesegyházban perselyt találtak. Jusson eszetekbe a szegény aszszony két fillerje és adjátok oda, mi fölöslegetek van. Busás kamatra adjátok. Az a főlvirágzatott kath. keresztény sajtó házatoknak régi alapjait akarja megmenteni. Magyarország más nem lehet, csak keresztény. S aki mást akar belőle csinálni, az hazaáruló. Öseink hitét ép úgy nem adhatjuk kufár, nemzetközi szatócsoknak, mint az általuk szerzett földet. Az ország fővárosa 800 koronát gyűjtött a kath. sajtó javára. Ha az ország szívében csak olyan kevés szív dobban meg e szent cél érdekében, dobbanjanak meg a vidéki szívek, hogy a szegényt helyrepolják.

Bármikor legyen Erdély más részén a sajtóvásárnap, jusson eszébe azon a napon a katolikus népnek, hogyha nem törődik a legnagyobb mai hatalmasság, a sajtója felkarolásával, nemsokára eljártozta a közvéleményben kised jatekat. Katholikus sajtótól függ, hogy keresztény vagy nem keresztény közvélemény legyen-e a keresztény, vagy nem keresztény Magyarországon. Válasszatok! De ha még van hitetek és az ősi hithez lelketekben egy csepp ragaszkodás, akkor könnyű a választás. Am nyíljék meg és könnyebbüljön erszényetek is, mert áldozat nélkül hiába várjátok a sült galambot. A mai önző világban ilyenek nem repdesnek a levegőben. Le a nem katolikus lappal és könyvvel! Elő a kath. irodalommal és lapokkal. Majd lesz olyan az is, hogy kedvvel, örömmel olvaszatok. Csak előbb hozzatok áldozatokat érte nagy nemes lelekkel. Ezt a viszontajándékot kéri tőletek a bethlehemi kis Jézuska. Szeretettel a szeretetért. Áldozatot az áldozatért. Gyarló, mulandó, földi értéket az egből harmatozó kegyelemért.

Jelszavunk legyen a sajtóvásárnapon: annyi fillért, annyi koronát viszek a templomba, a mennyt épen nélkülözhetek! Majd meglátjátok az eredményt!

(—)

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Gyergyói hitoktatók gyűlése.

Az őszi korona-gyűlés határozatából kifolyólag a gyergyói „Hitoktatók egyesülete“ Miklós István alesp. elnökelete alatt november hónap megalakult azon gondlattól vezéreltetve, hogy az anyagias gondolkodás szülte sötétségben nekünk világítani, az egyház mostan megindult védelmi műveiben nekünk — a gyermekek lelkében — alapokat kell lerakni.

Első rendes gyűlést Gyergyószentmiklóson f. hó 15-én tartotta meg az egyesület, melyet a ker. Főesperes úr is megtisztelt megjelenésével. Miklós István alesp. multkor kifejtett mély és világos gondolatát Cousin Viktor, francia államférfi nyilatkozatával, mint az egyház szorosabb kötelekén kívül álló férfúnak s zavaival erősíti meg, ki közzoktatási tanu-mányutjáról az írja Párisba: nem Rómából írom e szavakat, hanem Berlinből és mégis azt kell írjam, hogy addig a

nevelésben a helyes irányt meg nem találjuk, míg vallásérkölcösös gondolkodás nem hatja át tanítóinkat és iskoláinkat. Hogy pedig munkánk sikeres legyen, elnök szívünkre köti, hogy minden egyes órán egy igazságot adjunk elé világosan és applikáljuk rögtön a mindennapi életre.

Jegyzőkönyv felolvasás után A n t a l József gyergyószentmiklósi hitoktató előadását bíráltuk meg, melyet a T. nővéreknel tartot a III. osztályban. Tanultunk tőle különösen a bibliai részeknek a katekizmus kérdéseimel való alkalmazásából.

Azután G a a l Tamás alfalui hitoktató adta elő, hogyan szokott tanítani.

Megköveteli, hogy a tanulók helyükön tanulva várják.

Illetlen köszönet, figyelmetlen imádságot megismételt, és helytelen voltát rögtön megmagyarázza.

Először kikérdezi a leckét különösen a gyengéktől, s míg mindenki nem tudja, nem megy tovább, azután magyaráz.

A kate kérdéseit szóról-szóra kívánja, egyéb részeket saját szavakkal szívesen veszi. Amit csak lehet, a gyermekekkel találta ki magyarázatnál is.

A könyvet óra elején le kell fordítani, óra végen a feladott leckét egy gyengével elolvasatja.

Karban emléztetést saját tapasztalatából kiindulva még az első osztályban sem enged meg.

A ki hibázik, vagy nem tud; nem ülhet le, kiállítja, fal n. állé állítja zaj nélkül, legtöbbször egy-két szomorú, megsértődött, szigorú szóval megszegényíti és hibáját rögtön beismerteti, a jövőre nézve jól megjegyezteti.

Legjobban üldözi a hazugságot.

Kire megharagszik, ezt rögtön ott hagyja és másikkal foglalkozik.

Az órák véget a mindennapi élet, az emberek eljárásának ismertetésére, rózsafűzér társulat megalakítására, gyónásra és áldozásra való előkészítésre és példázatokra használja fel.

A rendes időt kivéve, hetenkint a szabadon vállalkozók gyónhatnak és áldozhatnak. Gyakoribb áldozó is akad.

A gyűlés közbeszólásokkal és megbeszélésekkel tette meg megjegyzéseit, és általános elvül mondotta ki:

Az imádságban az előimádkoztatást tartja leghelyesebbnek.

A karban való emléztetés megengedhető, ha nincs az értelem rovására.

A fegyelmezésben a szigorúbb eljárás is megengedhető némely esetben, de főképpen a lélekre kell hatni.

Egyebekben a szeretet és szigorú kötelesség teljesítés és az Isten kegyelme megmutatja a helyes útát és megtermi gyümölcseit.

A következő gyűlés programjának megállapítása és a Főesperes úr üdvözlése után a gyűlés véget ért.

A „Gyergyói r. k. tanítóegyesület”

f. hó 16-án Gyergyóújfaluban rendes gyűlést tartott. Sokat vártunk, mert a tárgysorozatnak tizenegy, értékebbnél-értékesebb pontja volt, de e mindvégig méltóságos és emelkedett gyűlés minden várakozásunkat fölülmulta.

Ime:

Szentmishallgatás után P a p József irvaolvasás, S z e k e l y András földrajz- és G á s p á r János plébános hittanítását hallgattuk meg. A bírálatok ezek alapján az egyesület

mindhárom kitünően sikerült mintatanításoknak nyilvánította.

L a s z l ó Dénes szárhegyi vezértanító, egyesületi elnök tartotta meg ezután rövid, de tömör és meggyőző érvekkel telített megnyitóját a nép számára rendezendő felolvasások szükségességéről és anyagáról. A gyűlés a tartalmas megnyitót jegyzőkönyvre venni rendelte és annak valamelyik tanügyi lapban való közvételére elnököt fölkerte.

Leikes eljenzés, meleg, szívből jövő ünneplés következett, mikor elnök az ujonnan kinevezett M i k l ó s István alesperes-plébános kerületi tanfelügyelőt üdvözölte s e lelkesültég csak fokozódott, midőn az új tanfelügyelő válaszában jelezte azon eszméket, melyek ezen állásában vezetni fogják.

„Ez állásban — úgymond — a kath. iskolák fölött nagyobb feladatra, nagyobb befolyásra kaptam megbízást.

Én e nagyobb feladat teljesítésénél még fokozottabb mértékben fogom képviselni és erősíteni egyházam jogait.

E kornak szeme a népiskolára van függesztve; minden párt, minden testület arra törekszik, hogy a népiskolára tegye kezét, mert tudja, hogy ott vetheti meg alapját eszméi győzedelmes terfoglalásának. Az egyháznak az iskolához két ezredévi, a mai társadalmat megteremtő, becsületes munkával szerzett hagyományai, jogai vannak. Az egyház e jogához ragaszkodni fog s ő, mint egyháznak egyik őrszeme, mindenkor lelkes őre lesz a kath. iskolának.”

Kitörő taps, szünni nem akaró lelkes eljenzés követte a tanfelügyelő szavait, mi után ifj. P f e i f f e r Lajos tanító tartott felolvasást „A fegyelmezés és annak eszközei” című téteiről. Igazán bámultuk a fiatal tagtárs mely megfigyeléseit, melyeket a tétel kidolgozásánál tanusított. Élénk színekkel rajzolta a nevelő teendőit e téren s hatatosan bizonyította a minden fegyelmezési eszköz alkalmazásánál figyelembe veendő legelső szempontot: a gyermekek iránti szeretetet. A gyűlés a felolvasót lelkesen megjelözte.

„A kézimunka módszeres tanításáról” tartott bemutatott előadást P e t r e s Sándor ditrói tanító. Bemutatta az I. osztálytól kezdve egyes osztályok tananyagát képező slójd munkákat. Mindnyájan a legnagyobb érdeklődéssel kísértük a tanulságos előadást.

Ezután G a a l Tamás alfalui káplán tartott igen figyelemreméltó beszédét: „A pap és néptanító hivatása a kath. mozgalmakban” címmel.

„Ne hagyjuk — úgymond — a tanköteles kor lejártá után magára az ifjúságot. Sőt ekkor kell vasmarokkal tartani a gyepőt, hogy az eddigiek kárba ne vesszenek.

Ifjúsági egyesületbe kell gyűjteni az ifjakat, hogy ne legyen alkalmuk szabad idejüket test-lelket ölü kicsapongásokban töltetni. A felnőttek számára pedig terjesszük a „Népszöveg” eszméjét, hogy így ott is készen találjon a romboló áram, s ne tegye tönkre országunkat, mint Franciaország, hanem legyünk szervezett táborban, mint Németország katolikusai, kik gátat tudnak vetni az egyház- és országromboló törekvéseknek.”

A hallgatóság lelkesülése biztosítja, hogy a gyűjtő szavak megtették kellő hatásukat.

Tanító.

H I R E K.

— **Boldog szent ünnepeket és újvet** kívánunk lapunk igazi, őzettel munkatársainak és kedves olvasóinknak. Bárcsak a ránk következő évben meg egyszer annyian lennénk: úgy a munkatársak, mint az előfizetők. Mi a magunk részére ezt kérjük a kis Jezuskától.

— **Hiveink figyelmébe.** A karácsonyi istentisztelet sorrendje következő lesz a székesegyházban:

D e c e m b e r 24-én (pénteken) d. u. 3 órakor ünnepélyes vecsernye, éjfél 12 órakor ünnepélyes szentmise.

D e c e m b e r 25-én karácsony napján reggel 7 órakor plébáncsi szentmise, 9 órakor ünnepélyes szentmise, szentbeszéd. D. u. 3 órakor ünnepélyes vecsernye.

D e c e m b e r 26-án, Szent István első vértanú ünnepén minden úgy, mint karácsony napján.

D e c e m b e r 27-én Szent János apostol és ev. ünnepén reggel 7 órakor plébániai szentmise, 9 órakor ünnepélyes szentmise.

D e c e m b e r 31-én d. e. 9 órakor ünnepélyes szentmise, delután 5 órakor ünnepélyes háláadó istentisztelet szentbeszédrel.

J a n u á r 1-én (újév napján) minden olyan sorrendben, mint karácsony napján.

Minden nap reggel 1/27 órától gyóntatás a székesegyházban.

— **Sajtóvasárnap.** A székesegyházban kegyelmes püspökünk rendelete értelmében d e c e m b e r 26-án, Szent István első vértanú ünnepén rendezünk gyűjtést a sajtóegyesület javára. Szeretettel kérjük a jó hivatelt, ne menjenek úgy el a templomba e napon, hogy tehetőségük szerint pár fillert ne hoznának e célra kitett perselybe. Isten és maga a kath. sajtó fizeti azt vissza majd busás kamattal, midőn talán nem is oly sokára tehetetlen közönyünk miatt szent vallásunk szent jogaiért kell harcolnia azon ellenséges sajtóval szemben, melyet a mi fillereink tettek hatalmassá. Ha eddig ki gyöt melengettünk keblünkön, ne hagyjuk az edes miéket se!

— **Sajtóvasárnap.** Advent utolsó vasárnapján volt az irtalmas nővérek zárdatemplomában a sajtóvasárnap megtartása. A fősztóri felszólításnak mégis csak volt eredménye. Volt ám a perselybe arany és ezüst is! Összegyűlt összesen 26 korona. A kik adták, Isten áldja meg őket érte.

— **A sajtóvasárnapra** elrendelt gyűjtések tartását a fősztor azt rendelte dec. valamelyik vasárnapjára, hogy döntő befolyású legyen a hivatelt előfizetésére, melyek az évfordulóval szoktak megújítani és reméli, hogy ezzel ismét több kath. családba talál bebozsztatást a kath. sajtó. Ha azonban más alkalommal a kath. sajtóegyesület részere nagyobb érdeklődést lehetne kelteni és a gyűjtés kedvezőbb auspiciumok mellett indulhatna meg: a sajtóvasárnapot az évben is meg lehet tartani.

— **Advent IV. vasárnapján** az apacák kedves templomában, mint rendszeren, adventi elmélkedést tartott a fősztor hivatelt s azt fejtegette: miért teljesedik oly ritkán az anyalok karának jó kívánsága, mikor annyi jóakarató ember van a világon s mégis oly kevés békesség a szivekben. A leánykáknak kedves és megható éneke jó hatást gyakorolt a nagy számmal összesereglett hivateltre.

— **Karácsonyi ünnepély.** A papnevelésben erősen folynak az előkészületek a karácsonyi családi ünnepélyre. Programjuk két pontja valami rendkívüli szépet ígér. Az ügyesen ösz-

széllított programm körülben a következő: 1. Pastorela, vonós quartett, Resch L. György. — előadja a zenekar. 2. Megnyitó beszéd, tartja Angi Dénes IV., 3. In dulci iubilo — régi karácsonyi ének, énekkar. 4. Jelenítés a pályamunkákról. 5. „Az udvarias ember” c. pályamunkes monolog előadja Lakatos Menyhért. 6. Hegedű duett, Pleyel L. előadják Kerecsi Géza és ifj. Kicsid Géza. 7. Válaszúton — pályanyertes dialog, előadják Szalai y Mátyas és Tamás Jenő, zongorán kíséri Resch L. György. 8. Lux orta est... Doss A. Jezusársági atya esodaszép karéneke tenor és bariton szólkál, zongora kísérettel, énekkar, zongorán kíséri Resch L. György. 9. A jutalomtárgyak kiosztása.

— **Karácsonyi ünnepély.** Az ünnepi örömet kedves meglepetéssel előlegezték maguknak a gyulafehérvári főgimn. finevelőntézet növendékei, kik már dec. 18.-án este karácsonyfa ünnepélyt tartottak. A műsoron karácsonyi énekek, szavaltatok voltak, imádság meg egy szép beszéd, melyet Szporri subregens intézett a fiúkhöz. A pazarul díszített karácsonyfárl sorsolás útján mindenkinek jutott valami szívesen látott kis ajándék.

— **Karácsonyi és újvi üdvözetek megváltása.** Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület azon kérréssel fordult lapunk szerkesztőségéhez, hogy mint az előző években, úgy most is közöljük a karácsonyi és újvi üdvözeteknek a Gyulafehérvárt felállítandó Hunyadi János emlékmű javára való megváltását. Az egyesület kezelésében van már 1178470 K. a Hunyadi szoborra, mely összeget az egyesület kezeli, gyűmölcsözléti és gyarapításáról gondoskodik mindaddig, míg annyira felszaporodik, hogy belőle a nagy nemzeti hőshöz méltó emlékmű lesz felállítható Gyulafehérvárt. A karácsonyi és újvi üdvözetek megváltását e lap szerkesztősége útján is lehet eszközölni; a hozzánk e címen beküldött összegeket az egyesülethez juttatjuk és az üdvözlőket megváltók neveit ahhozartás végett közölni fogjuk.

— **A lelkek adventje.** December 19-en szokatlan, legalább is ritka miséhallgatói voltak a püspöki kápolnának. Megelőző nap végeztek a kath. tanooctthon növendékei szentgyónásukat csaknem teljes számban. E nap reggelen pedig a szentaldózáshoz járultak. Olyan megkapó kép volt az, midőn aldózás előtt püspök-alyuk előimádkozásával készült az Úr testének vételére s aldózás után együtt imádkoztak vele a bűnösök megteréseert, az Egyház beke-segeert és jötevőkert s mestereikert! Reggelit szokasához híven a kegyelmes püspök adott nekik. S ahogy azt a sok irgelegetett, vidám arcot néztem, eszembe jutott valami arról, hogy hol van az igazi szeretet és fölvilágosodás? Ott-e, hol plakátokon hirdetik, vagy a hol régóta gyakorolják?

— **December 18., 19. és 20.** napjain végeztek karácsonyi szentgyónásukat a helybeli katonaság kath. vallású csapatai. Buzgó magartásukon meglátszott lelkiatyjuk szerető, gondos és atyai hangú sok prédikálása. Azok a sok hűnvesztelben élő hadiak, a falusi lélek egyszerű, őszinte jámborságával térdeltek a gyónatárszék előtt. Volt közöttük olyan, ki gyónás előtt odament lelkiatyjukhoz és azt mondotta: „Főtisztelendő úr, ma sokat kárhoztam otthon, engedje el ma a gyónást, mert nem vagyok ma en arra való, holnap elvégezem”. Mikor volt az a patriarchális idő, midőn a lelkek olyan szent, esendés és magasztos tények és nem megszokott dolgoknak néztek a szentgyónást?

— **Hálás köszönetünket** tolmácsoljuk mindazoknak, kik az irgalmas nővérek zárdájában felállítandó szegények karácsonyfájának gazdagítására kegyes adományaikkal hozzájárultak: Kegyelmes Püspök Atyánk 100 kor., Deutch Manoné 22 mtr. barchettet, Deutch Adolfné ruhaneműt és egy karácsonyfát, Fuchs Nándor 40 mtr. barchettet, 11 fejkendőti, Mendel Manoné 2 felöltőt, Náhán Dávid 3 klg. szentjános kenyeret, Petras Ferencné 3 kalapot és 5 sapkát, Roska Jozsefné 7 felsőkabátot, 3 öltözet ruhát, rizksását, paszulyt, gyöngykását, darát; Szalanczy Lászlóné 8 klg. paszulyt. Schreiber Albertné többféle alsó és felső ruhaneműt, fehérneműt és 3 pár új cipőt; Schwartzné 2 nagy koszorú fűget.

— **Főpásztori körlevelek.** A XI. sz. körlevél a Congregációknak, illetőleg szentséges atyáknak különböző dekretumait közli. — A dekretumok nagyobb része szorosán az egyháziakat érdekli (dispensatiók, liturgikus újítások, bűsü engedmények) — egyik-másik általánosabb érdekű, pl. a Genesis három első fejezetének tudományos magyarázatáról. — idegen egyházmegyei ifjak excardinációjáról, illetőleg incardinációjáról szólók. A decisiók helyszüke miatt részletesebben nem közölhetjük.

A XII. sz. körlevél rámutat arra a kultur-munkára, melyet a Szent-István-Társulat teljesít s egyuttal a kiáltó kötelesegre, hogy ezt a kath. irodalmi intézményt támogassuk, ajánlja a rendes — illetve a nép számára partoló (2 kor.) tagságot. Ugyancsak melegen ajánlja a papságnak a karácsonyi könyvpiac legszükségesebb munkáit. Közli a miniszterium vallásoktatásra vonatkozó rendeletét, végül kimutatást a szeretetadományokról.

— **Városi hírek.** Laptársunk, a „Gyulafehérvár Hirlap” Roska Miklós dr. lemondása folytán új szerkesztőt nyert dr. Friedmann Gyula személyében.

A reformátusok nagy ünnepseg között iktatták be új főgondnokukat, br. Kemény Árpád volt főispánt e hó 12-én.

Áthelyezés. Frölich Gyula dr. tszéki jegyzőt, társadalmunknak előnyösen ismert tagját az igazságügyminiszter Désre helyezte át albirónak. Tavozását sajnáljuk, kinevezéséhez gratulálunk.

A vereskereszt egylet e hó 16-án délután a városhaza tanástermében választmányi ülést tartott, melynek egyetlen tárgya az volt, hogy a városi szegények között 400 koronát oszt ki karácsonyra.

Országos vásár volt nálunk e hó 15., 16. és 17-én. Az állatvásár kielégítő volt, a kirakódó vásár azonban gyengébb volt, mint az előző években.

Az időjárás nálunk teljesen tavasszássá változott. Felő, hogy akkor lesz majd tél, mikor a rügyeknek kellene fakadni. Por van és egy fokos hideg, — de az is reggel; délben mikor e sorokat írom, a napon 16° R. a meleg.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület** december 18.-án tartott közgyűlésén Zlamal Ágost emlékbeszédet mondott Ufalusi József dr. apátkanonok, volt ügyv. alelnökről. Hatásosan váltota egyházmegyénk ezen aldozatosságával, kötelesegteljesítésével és irodalmi tevékenységével egyaránt kiváló egyéniségének pályafutását, kifejtette a régészeti egyesület körül szerzett érdemeit. A munkálat az egyesület év könyvében fog megjelenni. Kárpis János titkár az egyesület eredményekben gazdag évi működését, Cserni Béla dr. múzeumőr a

23179 drb-t magában foglaló, szakszerűen rendezett múzeum állapotát, Deutch Manó pénztáros a vagyoni helyzetet mutatta be. Két új alapító és több rendes tagot jelentettek. A lemondás és elhalálozás folytán bekövetkezett tisztújítás során az egyesület új elnöke lett: Török Bertalan, ügyv. alelnök: Kórody Péter dr. székesegyh. kanonok, alelnök: Szász József. Ávéd Jakó előadásában elfogadták az alapszabályok módosítását. Érdemes és figyelemre méltó munkásságról számolt be ezen közgyűlésen is az egyesület.

— **Ujabb régészeti leletek** kerültek napfényre a gyulafehérvári püspöki majorban, ahol az ásatásokat Cserni Béla dr. múzeumőr folytatja. Egy régi római kőkoporsóra, „szarkofagosz” ra akadtak; csak sajnos, hogy ezt is már a népvándorlás idején kirabolták. Darabokra törve mellette hevert a köfedele, a belsője megtelt földdel. A halott esontváza elég jó karban megmaradt, de a melléje tett halotti keszsegek hiányoztak; csupán egy esontkarika került elő meg egy meghatározhatatlan római pénz, mely a halott négyfelé vált koponyacsontja alatt volt. Ez a Charon pénze, mit a túlvilágra való átszállítást adtak a halottnak a szájába. Érdekes a kőkoporsónak „szarkofagosz” elnevezése is, amely görög szó „hüsevő”-t jelent; ezt a nevet a kisázsiai görögök adták neki, kik főkép mészkőből készítették kőkoporsóikat, a melyek a halott húsrészeit gyorsan megrágták.

— **A nagyenyedi** római katolikus elemi iskolai tanulók az oltáregylet céljaira és a szegény tanulók felruházására folyó 1909. év december hó 26-án este 5 órakor, a régi városháza dísztermében Jézus születése című karácsonyi pásztorjátékot rendeznek. Beleptő-díj: személyenként 1 kor. 20 fillér. Érdeklődéssel várják ez újszerű ünnepséget.

— **Szegsvárról írják:** Dec. 20-ával Székelyudvarhely közt egy harmadik vegyesvonat jött forgalomba. — E hó 14-én volt a negyedik Szent Antal estély. Kiemelkedő része volt a programnak Palló István kir. s. tanfelügyelő felolvasása a kath. öntudatról. A ruhák kiosztását tegnap eszközölték a régi iparegylet helyiségében. — Az oltáregylet 22-en karácsonyi ünnepélyt tartott a kath. iskolába járók felruházására.

— **A nagyszébeni** sz. Ferenc-rendi nővérek intézetében kiválóan sikerült karácsonyi ünnepség volt dec. 19-én. Az angyalok kilenc karát mutatták be előképekben megfelelő szöveggel. Ezt a nagyon nehéz témát, amit hamarosan és kellő értelemmel megmagyarázni még teológiát végzett egyéneknek sem könnyű dolog, pompásan oldották meg a jó nővérek. Az angyalok kilenc karát úgy mutatták be a kilenc előképben, hogy a laikus közönség is azonnal tisztában volt az egyes karok megkülönböztető tulajdonságaival, feladatával és működésükével. A köveket klasszikusan szerkesztett bevezető szöveg előzte meg és kiváló zeneszerzőknek 3—4 hangú találó enekdarabjai követték. 40 növendék szerepelt a művészes izlessel és distingált esztetikai érzéssel csoportosított előképekben. Tudásról és műteremtől tanuskodtak a kitünően megválasztott jelmezek és a nagy-szerűen sikerült díszítés és elrendezés. A karénekeket a már megszokott értelemmel és precizitással adta elő az intézet előnyösen ismert, kitünően iskolázott énekkara. A szó szoros értelmében zsúfolásig megtelt a tágas díszterem a város intelligenciájával és a hallgató közönségnek valóban az iskolai ünnepségeken fölül-emelkedő művelzetben volt része. Az ilyen celtudatos pedagógiai érzéssel megválasztott, a növendékek által teljesen megértett, és átértett

előadásnak míg egyrészt kiszámíthatatlan haszna van az ifjúság morális és esztétikai érzésének, szívének, lelkének nemesítésére, addig más részt alkalmas arra, hogy a nagy közönség vallásunk egy-egy nehezebben érthető tételét mintegy megtestesülve látván maga előtt, könnyebben felfoghassa. Amint hogy valóban vallásos érzésében nemesedve, hitében erősödve, fölemelő öntudattal távozott az ünnepekről annak minden egyes hallgatója.

— **A nagyszében-belvárosi** róm. kath. elemi fiúiskola 1909. december hó 22-én, szerdán, az „Unikum” nagytermében karácsonyfa ünnepélyt rendezett. Színeire került Kovács Nándor 5 jelenetes karácsonyi pástorjátéka. Az érdeklődés igen nagy volt.

— **Erzsébetvárosról** írják: M e r z a István, az erzsébetvárosi latin szertartású róm. kath. egyházközség újonnan kinevezett lelkesze, f. hó 13-án érkezett városunkba. A vasúti állomáson az egyháztanács küldöttsége fogadta s az esperes lakására kísérte, ahol az új lelkesz ideiglenesen megszállt. Reméljük, hogy az új lelkesz állandó tudósítója lesz lapunknak.

— **Gyermek-estély.** A megyesi szerzetes tanítók a róm. kath. iskola növendékeivel f. hó 26-án a kath. iskola helyiségében gyermek-estélyt rendeznek. A cél költés: egyik a gyermekek szellemi művelése, művészi érzékük fejlesztése, a másik pedig a szegény gyermekek megsegélyezése. Mindkettő nemes és jótékony cél s míg az utóbbi szinte megköveteli a t. közönség támogatását, addig az első megérdemli az érdeklődést.

— **A kolozsvári Oltáregyesület** a „Miaszszonyunk”-ról nev. szeg. iskolánőverek monostori zárdájának nagytermében e hó 15-én d. u. 5 órakor tartotta meg vitett képekkel kapcsolatos I. felolvasását. A felolvasás tárgya: A fáraók országa, tartotta Dr. H i r s c h l e r József. A zárdá nagyterme igen kicsinynek bizonyult. Birjuk a tudós plebános ígéretét, hogy a nagybőjt folyamán a központnak is tart ily felolvasást.

— **Misszió.** Nyárádselyén a helyi plebános megbízására P a p Tamás nyárádköszvényesi és K a c s ő László jobbágytelki plebánosok folyó hó 11., 12., 13-án igen jól sikerült missziót tartottak, megfelelően ama fensőbb intenciónak, hogy akiknek tülözoga templomát a magás kegy ez évben oly szépen megújította és kibővítette, azok szívben és lélekben is megújuljanak, megszépüljenek. A hívek 1/3-ad része — élén a lelkipástorral — igazi töredelmes áhitattal, igazi lelki örömmel s békével járult a szent gyónás hoz és szent áldozáshoz. Ilyen tapasztalt és rátermett missziós atyák híveink lelki megújodását nagyon elősegítik.

— **A szabadkőművesség munkája,** Dehon Leo, fordította B u d a i János petrozsényi plebános. 86 nyolcadik oldal ara I kor. Fordítót a művésze átültetésére az a motívum vezette, hogy a tanult emberek javarésze is tájékozatlan és naiv ebben a kérdésben s a „testverek” jörése is talán jobhiszenüleg követője e szektának s ezek aztán a tények objektív bizonyító ereje elől bizonyára nem fognak kitérni. Szerző Francia-, illetőleg Olaszország történetében 40 évre megy vissza, pontról-pontra kimutatva a szabadkőművesség szerepét a politikában. Az egész munkán átvonul a szerző elsőrendű célja: igazolni X. Pius állásfoglalását Briand törvényével szemben. Csak Olasz- és Franciaország történetébe markol ugyan, de ezzel ismerteti a szabadkőművesség általános programját: az iskola elvlagiasítását, a zárdák költés-költését, a házassági elváltást, az Egyház és állam szétválasztását és végül mindezek ko-

ronját a nemzeti Egyházat, vagy új protestantizmust a kultuszegyesületek útján. Függeleklül a szabadkőművességről általában közöl néhány ismeretét.

— **Diákok lapja** nem is volt, nem is lesz más, mint a „Zászlónk”. A tudományos esíróvilág kitünőségeinek közreműködésével szerkeszti: I z s ő f A. Ara egész évre: 2, korona. Kiadóhivatal, Budapest VII. ker. Damjanich-utca 50 sz.

— **Karácsonyi ajándékul** legalkalmasabbak a „Kis Pajtás” I. és II. évfolyamának díszkötetei. Egy évf. két kötetből áll, tartalomjegyzékkel ellátva. Ket kötet külön 4 korona. Megragadó elbeszélések, tréfák. — Mokás karcolatok. — Versikék. — Gondos illusztrációk. — Képek. — Megrendelhető a „Kispajtás” kiadóhivatalában.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

„Die Freiheit der Wissenschaft.“

— **Ein gang durch das moderne Geistesleben.** — Von Dr. Josef Donat S. J. Professor an der Universität Innsbruck. — Ara füzve 4.80 K., kötte 5.80 K.

Nagy érdeklődéssel vettem kezembe e könyvet. Kíváncsi voltam, hogy a sokat hangzott tudományos szabadságról, tanszabadságról, gondolatszabadságról és még sok más szabadságról mit fog mondani a szerző. Érdeklődésem egyre növekedett, mert láttam, hogy komoly, alapos és nagy olvasottságra való munkával van dolgom. E mellett érzik a szerző szeretének melege, mely az olvasót is tüzei, serkenti komoly munkálkodásra. Megszoktuk már a jezsuita munkákban mindezen kellekeket és megtaláltuk ezeket ebben a legújabb műben is. De nekünk kissé részletesebben a műnek tartalmát.

A szerző mindenekelőtt azt a kérdést akarja tisztázni, hogy mi a tudomány? Nyugodt, komoly hangon mutatja ki, hogy a tudomány nem emberfeletti dolog, hanem igenis emberi; az emberi szellemnek működése, mely az emberi szellemnek közönséges működésétől csak rendszer, módszer, nagyobb pontosság és mások közremunkálása által különbözik. Ez a működés a tudományos kutatás, ezen működés eredménye a tudomány.

Ebből aztán a következő konkluziókat vonja a szerző:

1. Ha a tudomány az emberi szellem működésében nyilvánul, akkor a tudomány alá van rendelve az igazságnak és Istennek.

2. Ha a tudomány az emberi szellem működésében nyilvánul, akkor magán viseli az emberi szellem tökéletlenségeit, gyengéit.

Igy halad a szerző lépésről-lépésre. Szinte látjuk, miként fontolgatja az egyes következtetések erejét, hogy azok ellen semmi kifogást tenni ne lehessen. Ugyancsak így jár el a szabadság meghatározásánál is és biztos kézzel tépi szét a szabadság jegyével átszőtt nehézségek szálait.

Majd a keresztény világnézetet állítja szembe a „humanista” világnézettel és a kettőnek szabadságát ismét egymással. Megragadó a fejezet végen az összehasonlítás a két sir között. Az egyik — Nietzsche, a megtévelyodött bölcslet rejti magában — int; a másiktól felátamadott az, aki így szól: „Én vagyok az út, az igazság és élet.”

A subjektívizmus és szabadsága, az értelem autonómiaja, a hit és tudás elválasztása mesteri.

A hit és kutatás című részben jöleső ér-

zéssel olvastuk azt a nyugodt, szabatos és határozott fejtegetést, melyet a szerző az egyházi, a kongregációkról, a szilabuszról, indexekről, Galileiről és más hasonló vádpontokról nyújt. Igazán óhajtható volna, hogy művelt világi férfiak olvassák el a könyvnek legalább ezt a részét (65.—271. old.), azzal a szándékkal, hogy ha van komoly ellenvetésük, hat megtegyék észreveteleiket. Minhogynonban az ellenvetések között lesz mindig egy, mely körülbelül így hangzik: „Hiszen ezt jezsuita írta, a jezsuitának pedig így kell írni”, erre a szerző mindjárt az előszóban azzal felel: „non quis, sed quid.” azaz, azt vizsgáljuk, hogy igaz-e, amit mond vagy nem.

A harmadik részben (272—360 old.) a kutatás liberalis szabadságával foglalkozik a szerző. Az effajta kutatásnak keserű gyümölcseire igazán művészi kézzel mutat P. Donat. Nincs személyes Isten — nincs lélek — nincs halhatatlanság. Akárcsak a zsoldározt hallanók — diminitae sunt veritates a filiis hominum.

A negyedik részben (361—453 old.) a tanszabadsággal és annak történetével ismerkedünk meg. Találunk itt sok olyan adatot, melyek élénk megvilágításba helyezik azt a híres tanszabadságot. Némi keserű örömmel vesszük tudomásul, hogy a művelt nyugaton is az egyetemi katedrára a tudás még magában nem elég képesítés, ehez még rokoni köteleknek is kell járulnia. A mult nyáron egyik napilapban olvastam egy cikket „Dinantiák az egyetemen.” A cikkirő esodálatosnak tartja, hogy a bpesti egyetemen a tanárok oly közeli rokonságban vannak egymással. Apa, fia, testvére, sógora, stb. Hasonló példákra hivatkozik P. Donat is ebben a műben. Nem mondja ki, de érezhető az összefüggésből, hogy a híres tanszabadság elve mellett is nem szabad mindenkinek tanítania az egyetemen, csak olyanoknak, akik már előbb rokonsági kötelekbe léptek valamelyik tanárral.

Az utolsó részletben a teológiáról van szó. Teológia és tudomány, teológia és egyetem, ez a két főkérdés. A teológiában is van haladás, van szabadság. Van annyi szabadság a teológiában (legalább is), mint a jogtudományokban és mégis a teológiát vádolják megkötöttséggel. Ez az utolsó rész valóságos kincsesbányája a magvas, tartalmas, igazságuknál fogva súlyos gondolatoknak.

Nemcsak elolvasásra, hanem tanulmányozásra érdemes mű ez, melynek érdeméből semmit sem von le az egy néhány sajtóhiba, valamint a szerzőnek ama loyaltása, hogy egyik esetben elhallgatja a személyek nevét. Pl. egy esetben beszél el az egyik osztrák egyetemről. Szokás volt, hogy az egyetem minden évben kiadott egy művet. Mikor a teol. fakultásra került a sor, a műnek a szerzője megszerezte az „Imprimaturt.” Midőn ezt megtudta az egyetemi tanács, nem járult hozzá, hogy a mű az egyetem kiadványaként szerepeljen. A felebaráti szeretet nem kötelez minket arra, hogy ilyen esetben elhallgassuk felebarátunk hibáit, midőn ő büszkén hirdeti, hogy mennyire szabadgondolkodó.

Meg az egyházi „Imprimaturt” sem szenvedheti.

Ezen kifogások oly csekélyek és a mű jeles tulajdonai mellett annyira elenyészők, hogy legjobb lelkiismerettel ajánlom minden rendű és rangú művelt embernek e könyvet megvételre, olvasásra és tanulmányozásra, mert a mint a szerző végzi:

„Veritas liberabit vos.”

Dr. P. A.

* **Lelki kincstár.** Búcsúimák a róm. kath. hívek számára. Összeállította Gramantik Lőrinc S. J. Budapest. 1909. A Szent-István-Társulat kiadása. Ára 2 korona. — Kecsés formában, öreg betűkkel nyomtatva megbecsülhetetlen fontosságú imádságok könyvecskét adott ki a Szent-István-Társulat Gramantik Lőrinc jézsuitársasági atya munkájában. Összegyűjtötte ez a kis könyv azon imádságok legnagyobb részét, amelyeknek elmondásához az Anyaszentegyház búcsukat fűzött s így minden katolikus hívőnek igen megkönnyíti a bűneinkert járó ideiglenes büntetések lerovását. Hozagot pótló és hasznos volt ennek a kis imádságok könyvének kiadása, mert az imádságok könyvek legnagyobb része pontatlanul közli a búcsúimákat, azok eredményeit s a hozzájuk fűzött feltételeket, ez pedig az egyház tökéletesebb kiadványai után indul s főleg olyan imádságokat válogat össze, amelyek nem hosszúak, a mégis gazdag bűncsúkkal járnak. Magával s megholt szereteteivel tesz mérhetetlen jót, aki e könyvecskét forgatva, annak utasításait megfogadja; elterjedése tehát a hívő lelkekre valóóság áldás volna.

* **Az új erdélyi naptár** 1910. már harmadszor jelenik meg! Ezen igen jól szerkesztett, az „Almanachhoz” hasonló és Raidl Sándor tanár által rajzolt szép színes borítékkal ékesített évkönyv evröl-évre több-több kedvelőt szerzett magának; ehhez nem járult hozzá a naptárreszben szükségképpen biztos adatok a vásárok, hónap és hetűrend szerinti beosztása, a sorsjegyzék, a posta, távirat és bélyeg díjszámlája stb. A dús naptárreszben mások közt érdekes: Az erdélyi megyék alispánjai. — Magyarország legnépesebb városai. — Közérdekű adatok Magyarország statisztikájából. — Az országgyűlési képviselőválasztókörületek és azok székhelyei. — Az állatok betegségeire való szavatosság. — A magyar történelem évszámokban. Az irodalmi rész következő érdekes adathoz: Hegyessy Vilmos: Az EMKE. — Haan Béla dr.: Azt a dalt szeretem, Ne nezz rám, Egy virág, Szalag a füben, Ott, ahol a büszke. — Dr. Moesz Gusztáv: A székelyföld virágos mezői. — Dr. Horgner Antal: Az ezergyedik. — Mathe József: A székelyföldi mizsteri kirendeltség. — Somló Sarika: Leány sors. — Az ipari és kereskedelmi alkalmazottak betegsége és baleset esetére való biztosításáról. — F-r. Ipari munkasvédelmünk. — Kupcsay Felician dr.: Isten jár a lepesóházban. — M. József: A földregézés pusztítása, Érdekes granit oszlopok, A petrolium, A fafaragok, A hegyforrásokról. — Ferenczy Ferenc: Buru a sas. — Dr. Gombos Albin: Az elmúlt esztendő krónikája. — A hirdetések kivül, összesen a szöveg közzé tett kepekkél 208 oldalt tartalmaz. Erdélyben eddigleg még nem létezett egy ilyen előkelő és hámulatos olcsó naptár, mely eszmos kivételében csak közelítőleg hasonlítana az „Új erdélyi naptárhoz”. Kapható minden jobb könyvkereskedésben, vagy Zeidner H. kiadóhivatalából Brassó (65 fillér előfizetés mellett.) Budapest: Rényi Károly főraktárban V. Vigadó u. 1. Kolozsvárt: Radics Sándornál. Budapestben még Schenk Ferenc könyvkereskedés, Semmelweis-u. Viszontelárusítók igen előnyös árakban részesülnek!

Levelezések.

Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Füdü Szerkesztő Uram!

Annai sokat tételődtem, hogy felvessem-e azt a kérdést, melyre sokan elmosolyognak, s ajkukat harapva és orrukat fintorítva napirendre térnek? Mert hisz nálunk szokás, hogy üdvös kérdések megoldásánál nem azt nézzük, hogy célra vezető, üdvös-e a kérdés tartalma, hanem azt, ki vetette fel, miért és mi jusszon? Ez így van, aki nem hiszi, próbálkozzék. A kérdés, a mely már az aktualitásánál fogva is megszívlelni való ez: „hát márnem lesz több

eucharisztikus kongresszus az erdélyi egyházak megyében?” Feleljünk mindnyájan. Igen, vagy nem? Ha igen, miért nem kezdjük az előkészületeket, ha nem, miért vannak oltáregyesületek? Kemény dió mindkét kérdés, de feleletet várunk, vagy legalább is várhatunk azoktól az egyesületektől, kiknek központja Krisztus, az Eucharisztia, a Megváltó, akiért dolgozni és fáradni kell, mert „Ő út, igazság és élet.

Útra, igazságra és életre vezetni egy nagy társadalmat esendes, agyonhallgatott munkával nem lehet. Krisztus Urunk egész életén át kongresszust tartott s ott fejtegette az élet igazságait, 5000 embernek beszélt, nagy tömeget visz magával a boldogság helyére és ott mondja el azt, hogy mint kell élni, hogy üdvözöljünk. Joggal mondhatom tehát, kongresszust tartott az Úr földi életében. S azóta az egyház mindenkor kongresszusok tartásával iparkodott magának és igazságainak tért hódítani az emberi szívekben. A nagygyűlések, az eucharisztikus kongresszusok, kongregációi kongresszusok mit akarnak? Azt, amit Krisztus akart: tért hódítani a szívekben. Ezt teszik a szabadkőművesek, szocialdemokraták, adventisták, baptisták. Kongresszust tartanak a díjnokok stbiek, s elvüknek tért hódítanak. Csak mi erdélyiek maradnánk hátra a szívek hódításában? Csak mi nem óhajtanók a krisztusi elveket terjeszteni akkor, mikor az eucharisztikus kongresszusok máshol nemcsak életre keltek, hanem lankadatlanul dolgoznak? Mert, hogy ily kongresszusok az eucharisztianak hasznára vannak, azt nem kell bizonyítani. Kissé idezzük csak elménkbe a gyulafehérvári, kézdvászárhelyi kongresszusokat, mely jó hatással voltak. Hat miért nem lehetne ilyeneket újból tartani? Azért jó lesz, ha jövő hónapban minden oltáregyesület ezt a kérdést tárgyalva határozatot benyújtana, hadd lássuk, kik szavaznak igennel és kik nemmel.

Mély tisztelettel
olt. egy. ig.

Pályázat.

A **máréfalvi** (Udvarhelymegye) a róm. kath. segédkantortanítói és b) III. osztálytanítói állásra az iskolaszék december hó 31-ig pályázatot hirdet.

A segédkantortanítói állás javadalmá: 430—450 kor., a díjlevel szerinti forrásból, 593 kor. államségélyből; a III. tanítói állás pedig: 900 kor. államségélyből, 100 kor. a hitközségtől, az utóbbi köteles szükség esetén (pl. betegség, állásüresedés) a kántori teendőknél segédkezni illetőleg azokat végezni.

Ha valaki mindkét állásra pályázik, úgy a kérésben kifejezendő.

Máréfalva, (u. p. Székelyudvarhely) 1909. dec. 9-én.

György Lázár,
iskolaszéki elnök.

A **görgényszentimrei** róm. kath. iskolánál a kántortanítói állás nyugdíjazás folytán üresedésbe jött, melyre a róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1909. december 24.

Kötelességei: I.—VI. vegyesosztály vezetése, a kántori teendők végzése és az állami iskola kath. tanulóinak egyházi énekben oktatása.

Jövedelme: a) 408 korona az egyház pénztárából havi előleges részletek-

ben; b) 100 korona tandíj, c) 90 korona stola címén, d) 92 korona földhasználat és 326 korona államségély, összesen: 1016 korona. Személyes megjelenés előnyös. Pályázati kérvények kellően felszerelve alattirt iskolaszékhez címezendők.

Róm. Kath. Iskolaszék.

Szerkesztői üzenetek.

Zajzon. Közöltük ugyan cikkét, de a Fogarassy-alap hova fordítására vonatkozó indítványa felett napirendre kell hogy térjünk. A nemes alapító esakis azon esetben jelölt meg mellékes célokat, ha a kath. főiskola alapítása áthidalatlan nehézségekbe ütköznek, mivel pedig úgy a káptalan, mint az egyházmegyei igazgatótanács a főiskola fokozatos életbeléptetését nemcsak lehetségesnek, hanem szükségesnek is tartotta: a püspök ennek megvalósításához a Felsőregének mind legfőbb kegyelmek jóváhagyását is kieszközölte, úgy, hogy a nagy alapítvány kamatainak más célra való fordítása szóba sem jöhet. Minden tényező belátta szükségességét a theologiai fakultás életbeléptetésének és ezzel kapcsolatban tágas és egészséges papnevelő intézetnek felállítását. A tervek most vannak munka alatt és a tavaszszal megvalósításuk kezdetét veszi.

D. A zsinati bizottság ezzel a kérdéssel is foglalkozott; munkálata jelenleg revizió alatt van s egyes részleteiben még az esperes kerületet megbeszélésnek tárgyat fogja képezni. Valószínű, hogy a zsinat 1911-ben meg lesz tartható.

Több dolgozatról elfoglaltságunk miatt csak jövő számban nyilatkozhatunk.

Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Beszterce, Szászregén, Fogarasz, Déva, Gy.-Szt.-Miklós, Petrozsény stb. stb. Kétségbeesztő az a nemtörődömség, a mi ezekben a helyeken uralkodik a hirszolgálatot illetőleg lapunkra nézve; most különösen, mikor a saját partolás, a sajtóvásárlás van a napirenden. Így nem lehet dolgozni. Nincs azokon a helyeken tiuta, toll, papír és lelkessző véna?

Szőlő-
oltvá-
nyokat

szállít amerikai sima és gyökerez vasszöket különféle faokban, fajtisztaágért jótállva legdusabb választékban a már évek óta előneke és legmeghízhatóbbnak ismert.

Külföldi első szőlőoltvány telep

Tulajdonos: **CASPARI FRIGYES**
Medgyes 76 sz. (Nagyküküllő megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéről érkezett **elismert levelek**, emellett minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségtől úgy szó, mint írásbelileg bizonyoságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról

Kitüntatva az 1907. évi Pécsi országos kiállítás alkalmával.
.: az Országos Iparegyesületi nagy ezüstéremmel. :.
Alapított: 1873 Telefonszám: 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő, méz-, viasz- és fakiya raktára a pécsi Székesegyház viaszgyertya szállítója, **PÉCSETT.**

Főüzlet: Fióküzlet:
SZIGETORSZÁG-ÚT 3.SZ. JÓKAI-TÉR 9.SZ.

Ajánljuk a főtisztelendő papságnak füstmentes, szagmentes és nem csepögő **valdói méhviaszgyertyáit.**

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

Melczer Gusztáv

viaszgyertya, szappangyára NAGYSZEBENBEN.

Ajánlja elismert legjobb temp-
lomi gyertyáit minden kívánt
nagyságban viaszból, stearin-
ból és cecsinből. 🌸🌸🌸

Számos elismerő levéllel rendelkezik.

Kedvező fizetési feltételek.

Bérmálási lapok, Bérmáltak anyakönyve,

A bérmálás szentségének -
szertartása s minden más egy-
házi hivatalos nyomtatványok
nagy készletben kaphatók:

Papp György

könyvnyomdájában

GYULAFEHÉRVÁRT.

Alapított 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. . .

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával
saját találmányú cs. és kir. sza-
badalmazott harangjait, melyekkel
igen telemes súly és armetakarítás éretik e-
p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyu
harang hangja egy más regibb szerkezetű 460
kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű for-
gatható vasharang felszerelést, melyek,
a tornyot nem raskódatják, járások oly könnyű-
nyed, hogy egy gyermek is több harangot
huzhat egyszerre.

Hégl harangoknak ilyen forgatható könnyen huz-
ható vasszerelésre való atalakítását, — repedt haran-
goknak újraváló ontását vagy csekély felülízetés
mellett való becserélését.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb
szabású, minőségű és finoman kidolgozott reve-
rendák és címádák, papi civil öltönyök
előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egy-
házi ruhák: casulák, pluvialék, velumok, bal-
dachinmok, minisztrális ruhák, zászlók, lobogók,
karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni.
Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi
céggel úgy szabászat, mint ár és minőség
tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól
eszközöltekn.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek — !

GLORIA IN EXCELSIS DEO!

A hóember.

Sűrű pelyhekben esik a hó. Mint millió meg millió fehérszínű lepke kering a levegőben s száll le a földre, háztetőre. Az operlák ágai görnyedeznek a súlyos teher alatt, az udvaron, a jégpályán métermagasságú a fehér, tiszta, hótömeg. A verebek a csatornák alá s a füstölgő kéményekbe húzódnak, egyik-másik merészebb a folyókba repül, kapkodva az elhullott kenyérmorzsa után, melyeket élénk kis szemével észrevesz.

De most egyszerre szélroham indul, a felhők szaladoznak, kibukkan a nap sugar. Mintegy varázsütésre megélenkülnek a hosszú folyók. Vidám fiuk szava, kacaja hangzik fel. S immár tele a négyzögű udvar, hozzákendnek a téli háborúhoz.

A „rómaiak” és „szabinok” harca megkezdődik. Természetesen a második osztályú gimnázisták a „rómaiak”, míg a „princípisták” a „szabinok.” Nem szívesen vállalkoztak a szabinok szerepére, de hát ők a kisebbek, engedniök kell. Vitézül védelmezték „Alba Longát”, az udvar egyik szögletében hevenyészett hóvárt. Repültek a hógolyók, szét-pukkadtak a harcolók mellén, hátán. Itt-ott sebesült hadfiak terülnek el a puha hóban, amott foglyokat hurcolnak kölcsönösen. Mig végre a „rómaiak” elfoglalták a várat és kifizték győzelem jeléül a zászlót helyettesítő piros zsebkendőt.

Most más felvonás kezdődik: a Horáciusok és Kuriáciusok harca. A küzdőtérre áll a három kiválasztott harcos mindkét részről. A Horáciusok jelvénye a sapkára tűzött kakastoll, a Kuriáciusoké pedig fenyőág. A két hadsereg félkörben áll a küzdők körül. A jelszó az, hogy a történeli hűség mindenben megtartandó. A két Horácius és a két Kuriácius már ott fekszenek a csatatéren megfosztva jelvényeiktől. Csak még Horácus: Fal Gyuri és Kuriácius: Zöld Pista küzdenek egymással. Horácius Fal Gyuri felhasznál minden mesterséget, csel fogást, gáncsot vet, bírokra kell ellenfelével, de mit sem tud elérni.

„Te”, szól a küzdelem hevében, „neked el kell esned, mert te Kuriácius vagy.”

„Már én nem,” válaszol Zöld Pista, „verj ahogy ha tudsz.”

S tovább küzdenek. Horácius Fal Gyuri összeszedi minden erejét, de nem bír győzelemre vergődni.

Most már komolyabb lesz a harc. Eibocsátják egymást s hógolyóhoz folyamodnak. A két tábor ujong örömben és biztatja párt hívét. Horácius Fal Gyuri kemény hógolyóbist szerkeszt s Kuriácius Zöld Pistára hajtja, de ez ügyesen leguggol a golyó elől s a golyó a szemközti ablakot találja.

„Csing”, hangzik az ablaküveg csörrenése s mint „Deus ex machina” megjelenik a háttérben a házmester az elmaradhatatlan seprével kezében.

„Ki volt az? Ki tört az ablak?” kérdi harsány hangon.

A fiuk, mint egy megijedt csirkecsoport a kánya elől, szétrebbentek s csak a két küzdő maradt a csatatéren.

„Horácius volt”, mondá Zöld Pista Fal Gyurira mutatva.

„Nem igaz!” kiáltott Fal Gyuri, „a Kuriácius volt.”

A házmester mérgesen rájuk rivalt: „Micsoda, még azt gondoljátok maguk, hogy bolondok vagytok! Igen Szervácius, Ponkrácius, igen meheliciusok vagynak mind a kettő. Jertek maguk az igazgató úrhoz.”

A két delikvens szemlesütve ballagot fel a lépcsőkön, kísérve a cerberus szemekkel rájuk vigyázó házmester által. Tudták jól, hogy egy félhavi költőpénznek beharangoztak.

A katasztrófa, mint előrelátták, bekövetkezett. Horácius Fal Gyuri leorrázva, pudli gyanánt távozott az igazgató szobájából. Majd a házmester háta megett öklével megfenyegette tölté ki boszúját.

Ez alatt az udvar újból megtelt játszó fiukkal, kik a vész eltávozta után újból összesereglettek. Langyos szél fújt, a fiuk új játékhoz kezdtek. A tapadó havat nagy göröngyökbe gyűjtötték és hóember felállításához fogtak. Gyuri hamar elfelejté baját és a hóember felállításánál segédkezett. Óriási méretű volt a kész hóember. Lábai elvesztek a hótömegben, de testének többi részei teljesen kifejlődtek. A szemek helyén két szendarab feketélt, szájában törött pipát tartott, fején ócska sapkát viselt s kezei közt nagy seprűt tartott.

Ezalatt a nap is lement s beállott a legszebb este: a karácsony estéje. A csillagok miriárdjai elhalványultak a hold világánál. Minden ablak kivilágosodott s felgyúltak a karácsonyfák apró gyertyái, csillogva a cukorkák és aranyos gyümölcsökben.

Óh bűbájos este, a tiszta örömeink utólréhetetlen ünnepe! Mennyi örömet szerzettél már, mióta az első karácsony meghozta a földre a legszebb ajándékot: a kis Jézust!

Az intézeti nagy gyűlteremben is megkezdődött a karácsonyi ünnepély. Az óriási karácsonyfán kigyulladtak a gyertyák, az ajándékok szépen rendezve ott állottak a nagy asztalon, mely előtt a gyermekcsereg áll. Szép karácsonyi éneket zengedeznek, majd szavalnak és beszéltek az igazgató s aztán mindenkit nevével szólítva átadja a karácsonyi ajándékot. Mennyi öröm, mily boldogság a kicsinyek szívében. Még lefekvéskor is szorosan átöleli a kapott játékszert és álmaiban is mosolyog és boldog.

A házmesteri szobában is vígan vannak. A házmester és Márton, a háziszóga a napnak öröme pucst kapnak. És megered a nyelvük, beszélnek mindenről s Márton is hozzákezd kedvenc témájához.

„Már hiába beszélnek, én annak hiszek, amit láttam. Láttam Luca napján, hogy egy

fehér alak a gáncson végig sétált. Olyan vékony volt, hogy át lehetett rajta látni s mégis sétált. Volt feje, keze, lába.”

„Eridj maga számár”, mondja a házmester, „olyan nincs, megmondta Mária Theresia, bizonyosan ivott akkor is pucst Márton bá.”

„De micsoda kravallt csinál az a Pinesi az udvaron! Menjen maga te Márton, nincs van valami baj az udvar!”

Márton feltápázkodik és kimegy. Az udvaron az igazgató kis fekete pincsikutyája óriási ugatással van, mely majdnem vonfással vált, mintha valamitől megijedt volna.

Márton egy pillantást vet az udvarra s rögtön elláll szeme-szája. Fut, rohan:

„Házmester úr, jöjjön az Istenért!”

A házmester kirohan az udvarra s amit ott lát, az minden képzeletét felülmulja. Lábai reszketni kezdenek, a kiáltás elhal torokban.

A hóember borzasztó látványt nyújtott. Szemei, mint két túlvilági lámpa, ragyogtak, szájából tüzet okádott. A néma esendben mély sóhajokat hallatott.

Csak egy pillanatig szemlélte a két vitéz e borzasztó látványt, a másodikban hanyat-homlok rohantak fel a lépcsőn az igazgató szobájába.

Az igazgató megrémülten ugrott fel asztala mellől. Bizonyosan valami nagy baj van, gondolá.

„Ké ké-kérem”, rebegte a házmester, „a hóember...”

„Két szeme van s tüzet okád”, toldotta Márton.

„Elment a szép eszetek?” kérdé az igazgató. „Mi a baj?”

„Kérem, tessék gyorsan lejönni az udvarra”, nyögte ki végre a házmester.

Mindhárman lerohantak. S ime, ott az udvaron esed volt. A hóembernek megvolt a két szeme szénből. Világító szemeknek, tűzokádásnak semmi nyoma. Szája még szélesebb, mintha gúnyosan nevetne.

„Hát bolondnak tartatok ti engem”, szólott az igazgató. „Úgy látszik a sz. estének öröme felöntöttetek a garatra. Takarodjatok szemeim elől.”

A két delikvens szégyenkezve elballagott, de késő éjjelig vitatkoztak arról, hogy itt boszorkányság történt.

Fal Gyuri meg zajtalanul összeszedé műszereit: a két kis villamos lámpát; feloldozta a sodronyt, mellyel a folyósóról villamosfényt csent; eltüntette a mágneziapor nyomait a hóember szájából s csendesen, mosolyogva a hálóterem felé tartott. De a felső folyósó ablakából még tanúja volt azon vandál dühnek, mellyel a házmester és Márton szolga nagy dorongokkal felfegyverkezve a hőszerót izzé-porrá zúzták.

Prokupek Sámuel.

Utolsó Karácsonyesténk.

M. Rezső.

Gyönyörű est volt. Vigan hullottak a csillogó hópehelyek és nesztelenül kavarogtak a gyorsan tovahaladó járókelők körül, kiknek mindenike vitt valamit és sietett. Mindenki az arcán ott ült az a mosoly, amelyet megérteni csak az tud, aki maga is vitt már valamit — mikor karácsonyesti csomagot és maga is segített már a kis Jézuskának.

Csak ennyit kell tennem? . . . hangzott hirtelen a csendes út egy világosabb pontján.

Igen, kérlek, csak ennyit, mit nagyon, de nagyon meg fogok köszönni. Hanem aztán biztosan jere!

Oh hogye, ott leszek!

Szervusz Lacikám, viszontlátásra!

Isten veled addig is!

Elváltak és sietve haladtak át a gyéren világlító gázak mellett, melyek egyikét, másikat már-már eloltotta egy-egy hevesebb szélroham.

Tehát én leszek a Jézuska. Igazán egyszerű! . . . mormogta a meghívott és megállt, hogy lerázza magáról a havat, csengesen, mert otthon volt.

Jó negyedóra múlva csakugyan kocogott barátja ablakán, ki:

Szervusz Laci, Isten hozott! . . . szavakkal fogadta, azonnal egy gyertyát adva neki és kérte:

gyűjtsd meg kérek már itt künn, azután menj be az udvarra, tartsd oda az ablaküveg elé egy kis időre és kopogtasd is meg közben az ablakot, csak vigyázz, hogy meg ne ismerjünk belülről!

Épen haragoznak. Lásd nagyszerűen megy minden!

Jó, jó . . . felelt Laci és benyitott a kapun. Érdekes, nem nyikorgott.

Ejnye, már csakugyan szerencsés vagyok és leszek, mert még ez is elhagyta rögzített rossz szokását! . . . de nézd csak! . . . folytatta . . . mily vigan vannak odabenn! Megálljatok csak mindjárt! . . .

Meggyújtotta a gyertyát és gyöngén megkocogtatta az ablakot is. Majd átvette hotjából a finom, fonott gyertyát és üveg elé tartotta. Figyelt.

Hirtelen elnémult benn a kacaj és szagotlan hangzott ki egy kedves, lágy, de megremült hangocska:

A . . . a . . . az A . . . tyá . . . nak é-é-és F-i u-nak stb. . . . Miatyánk ki vagy a . . . majd gyöngébb hangon: Mama! Mama! milyen fehér keze van! . . . a . . . mennyekben, megszenteltesd a te ne . . . ved . . . már elment! . . .

Nem bírta tovább. Felkacagott, félreugrott az ablaktól, hogy kinevethesse magát, s letörülje könyeit — és csak nagy sokára tudott visszamenni, hogy tovább hallgatózék. Épen akkor végezte el a „Hiszekegy“-et a kis legény és tisztán kihallatszott az édes mama korholó szava:

Megállj, most amiért megszakítottad a „Miatyánk“-ot, nem jön el a Jézuska! . . .

De mama! . . . jaj, olyan gyönyörű keze volt! . . . és milyen gyertyát hozott! . . . Láttam jól . . . Eljön . . . eljön . . . Apa, tetszett látni? . . . Jaj, igazán . . . de nyílt az ajtó és kijött a barátja.

Kitűnő volt Lacikám! Nagyon jól mulattunk. De most!

Hol van az a karácsonyfa Dezső?

Azonnal megmutatom, csak jere! . . . és

átvezette a kis udvaron egy üres lakásba, hol készen állott a gyönyörű fa megrakva mindennel, amit csak gyermeki szív és szem kívánhatott.

Csakhamar Lacin volt az ágylepedő is, megtűzve a derekán át és a térdeinél és csakhamar tündéres fényben ragyogott az egész fa és szoba.

Mikor már benn leszek . . . szölt még Dezső . . . indúl, de komolyan . . . és átszaladt, behúzza maga után a külső ajtót.

Jaj anyám! de csunya vagyok! Kacagott fel Laci, mikor indult és az üvegajtóban meglátta magát.

No, ha a Jézuska is ily csúnyán . . . de Uram bocsá! . . . csak föl ne bukjam most! . . . mikor a sikos udvaron ájtott. Megállt az ajtó előtt és letette a fát. Néhány ág a rajtaválókkal megérintette a külső tömör ajtót és kellemes hangot adva jelezte, hogy itt a Jézuska . . .

A Jézuska szíve hangosan dobogott . . . Ő is boldog volt.

Benn a csinosan butorozott és jól befűtött nagy szobában leírhatatlan kép volt. A családapa nem régen jöven magához halálos betegségéből, még mindig az ágyban ült, természetesen vánkossokkal feltámasztva és bátorította kis fiát, ki hozzá menekült és sirt.

A mama boldogságtól ragyogó szemekkel, de szörnyűködő arccal szaladt be és szölt: Apa! itt a Jézuska, mit csináljunk? . . . Mit mondjak, ha be talál jönni . . . Én félek. Elküldöm és megmondom neki, hogy nincs itt kis gyermek, menjen máshová!

Nem . . . nem mama! mamuskám! . . . édes jó mamus! . . . szaladt anyjához a kis fiú és keservesen sík, zokogott . . . jaj, csak ne tessék elküldeni . . . jaj leszek . . . mama . . . mindig jó leszek! . . .

No jó, hát nem küldöm el, de mit mondjak, ha bejön és látni fogja, hogy nem imádkozol? . . .

Mamácskám! . . . én imádkozom . . . és letérdeltem. Gyönyörű szép, könnyes szemecskéit anyjára vetette és úgy kérte, hogy menjen, menjen és hívja be . . . miközben ajkai faldokolva a sírás és boldogságtól nyög-dicsélték . . . Mi . . . a . . . tyánk, . . . de nem ment. Fehér volt, mint a fal. Nem birt motyogni sem. Dezső bátyja melléje térdeltem, karjai közé zárta és kezeckéit a magáéiba fogva imádkozta vele: . . . ki vagy a menyieyekben . . . már a konyhában van suttogta a kis fiú és remegve simulat bátyjához.

Térdelj le és imádkozd velem . . . szenteltesd meg . . . de félbeszakadt, mert még Dezső ereiben is elhült a vér arra a hangra, ami most keletkezett az apa ágya mellett. Fidi kutya észrevehén, hogy valami szokatlan nesz van a konyhában, ugatni kezdett, jelezve, hogy kész megvédeni gazdát mindenféle meglepetéstől.

Jaj! Dezső, Dezső! a Jézuskát is megharapja . . . oda megy . . . jajgatott a kicsike.

Ne félj csacsi! a Jézuskát nem bántja . . . igyekezett őt Dezső lecsendesíteni és átvitte a kutyát az első szobába könyezve a nevetéstől.

Az apa is törülgette szemeit . . . Megnyílt az ajtó. A Jézuska nem ismerte jól a járást. Már a konyhaajtónál leverte a csillagot a fa tetejéről, most meg nekiment az ajtófélfának, miért is meggyült egy írka. Micsoda rémület keletkezett! . . . Az imádságról szó se! A mama azonban csakhamar végzett az írkvál és elvette a karácsonyfát a Jézuskától.

Tessék ideadni — szölt — mert eltetszik égetni a lepedőt is! Borzasztó volt a mama, de a kis Jani nem hallott most semmit, nem értett egy szót sem.

Laci kirohant, az apa pedig bedugta a füleit, hogy ne halljon már többet, de az ál Jézuska után azért mégis utána kiáltotta:

Nem iszik egy pohár bort? . . . jöjjön vacsorára, szívesen látjuk! . . . de ezt már Janika is hallotta.

Jé, apa! Nem szabad ilyet mondani! No még ilyet! . . . és aggódó arccal nézett bátyjára, lesve, hogy mit szöli ő ehhez, ki oly sokat tud a Jézuskáról.

Ne félj semmit! nem haragszik a Jézuska . . . de nézd csak ezt a könyvet! Lá-tod, épen ma kérted imáidban és máris elhozta.

Igazán, milyen jó . . . Jaj, nézd csak, mi ez? ni meg ez az ízé . . . Csokoládé is van . . . oh, cipő is . . . puska is . . . apa, apa . . . és szaladt mutatni. Vinni akarta az egész fát, szóval kimondhatatlan volt az öröm, a boldogság.

Kopogtattak.

Tessék! szölt az apa és barátságosan várta a belépőt.

Dicsértessék a Jézus Krisztus! á . . . á . . . a Jézuska ide is eljött? szölt Laci.

Isten hozta! — szölt az apa — igen, mert minket szeret. Tessék idejönni!

Szervusz Dezső! neked hozta ezt a Jézuska?

Oh nem! Janikának, mert ő a jó fiú.

Szervusz Janika!

Kezét csókolom. Né' Laci bácsi! nézze csak! . . . és mindent egyszerre akart megmutatni, mikből aztán semmit sem mutatott meg, mert Laci bácsi öibe kapta . . . Bejött a mama is.

No, emiatt a Jézuska miatt most elmaradt a vacsora. Borzasztó! Minek is hozta ide ezt a szemetet? Senki sem akar vacsorázni. Én kidobom innen!

Jaj, mamuskám! ne . . . ne! Én fogok enni! . . . könyörgött az apró ember és elsőnek ült az asztalhoz, pedig a mama csak ezt akarta . . . Alig foglal helyet mindenki, jön a szomszédból Csernáknéni és azt mondja:

Janika! nem neked hozták ezt a szép, új ruhát? Valami kis lány adta és azt mondta, hozzam be!

Jaj, az angyalka volt, — szölt Janika meglepetten, majd: — igen Mariska néni, az is az enyém . . . de a mama megint magyarázott:

Elfelejtette a Jézuska előbb hozatni el a szabó bácsitól . . .

Azóta pedig sok év mult el . . . Nagyon sokszor ujítottuk meg már az egyszerű fakereszteskét is édes apámék sirja fölött azóta és sok karácsonyestén borultam már megtört, galambosz édes anyám szívére, hogy szeretettel csókoljam le — két egyszerű arcképecskére tapadt, — szomorú szemeiből az emlékezés forró könnyespejjeit.

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

Az „Örökimádás”

templomában.

A világváros dús palotái közt,
Beélve áll az Úrnak temploma,
Fényben ragyogó, méltóan nevéhez,
Az imádásnak örökös otthona.
Egy nevet visel homlokára vése,
Megölt királyné a te dicső neved;
Egy nemzet gyászán, milliók sóhaján
Emelte némán megadás s kegyelet.

Künn vásári zaj, benn néma csend honol,
Szívek fohásza, ajkak suttogása,
Sok, sok ember jár ide e szentélybe,
Üdvözítőjét imádvá, hogy lássa
Magas trónusán csillogó arany közt,
Ott lakozik Ő, alakja sz. ostyá,
Buzgó szívekr. s kesergő lelkekre
Aldást s vigasztát lám, Ő onnan osztja.

Egy anyóka jön, töpörödött gyöngé,
Csak alig cammog, süket is már szegény.
Szemén okulár, nedves is a könyvtől,
Reszket a keze, mint ül a pad végén.
Hőféhér haját kezével simítja,
Gyászos ruháját rendbe szedi tartja,
Könyvező szemét az Üdvözítőre
Merőn szegezi s susogva szól ajka:

„Fiam volt nekem, oly kedves, oly édes,
Nyíló lilium, piros ajkkal, szájjal,
Magas homlokán ész és értelemmel,
Ártatlan szíve telve szüzi bájjal.
Féltőn neveltem, mindentől megóvtam,
Hisz' ő volt nekem reményem s büszkeségem.
S amint így felnőtt sudár fényő gyanánt,
Gyönyörűséggel mindig láttam, néztem.

És elvált tőlem. Ebbe a városba
Jött, hogy tanuljon, jött, hogy úrrá legyen.
Szívem úgy sajgott, boldogságom oda,
Nem volt azóta több örömem nekem.
Csak ha levelet olykor kaptam tőle,
Vidult a szívem fel egy pillanatra.
S ha írta: „Anyám! Jól vagyok én édes,
Dicsőség, meglásd, vár a te fiadra.”

Multak az évek. Levele ritkább lett.
Mindig csak így írt: „Megkaptad levelem?
Miert nem sietsz, szükségem van rája.
Pénzt küldj anyám, sok pénzt küldj nekem!
Nem is képzeled olyan sok a dolgom,
Haza menni most nem érek én rája.
Meglásd, fiadra dicsőség vár és rang,
Hidd el fiadnak minden perce drága.”

Nem jött el soha, végre feltaláltam.
Irgalom Atyja! Mivé lett gyermekem.
A piros arca, hol ártatlan lelke?
Ez nem lehet ő, ez élő holt tetem!
Sárga a színe, petyhüdték ajkai,
Szeme zavaros, görnyedezve jár, kel.
Mivé tevődött? Szólt te céda város!
Kegyetlen moloch, fiam mért nyeléd el?

Ki itt lakozol, végtelen Irgalom!
Hozzád könyörgök, csak benned remélek.
Tégy vele csodát, égesd ki a lelkét,
Fussanak onnan gonosz szenvedélyek.
Add vissza fiam élő hittel telve,
Bánat könyvvel, megtisztult kebellet,
Mely Téged félve, parancsodnak hódol
S ezentúl mindig útaidon jár, kel!

Fenn a magasban, ragyogó trónusán,
Meváltónk hallja a bús anya imáját.

Egy sugár csillan, mintha villám volna
Befutva végig a templomnak hajóját.
Nem vesszük észre, de már bont és éget,
Porba lesújtva új életet terem.
Csodát kívántál jó anya, bámuld hát,
Hogy mit mivelhet az égi kegyelem!

Egy fiú rohan oda ősz anyjához,
Vélnéd, hogy örült, nedves szeme, arca.
Reszket a keze, remégnék ajkai,
Kebélben duló szilaj, üdvös harera.
„Bocsáss meg anyám, ne sirj többé kérlek.
Anyám fiad él, megtért, én jobb leszek!”
Szól és sirva folyton, csókokkal halmozza
Azt a drága édest, az anyai kezét.

Feláll az agg nő, egyenesen jár már,
Vigasszal telve, szeméi ragyognak.
Örömtelt arccal néma hálat rebeg
Fel a magasba, fel az Imádottnak.
Künn vásári zaj, benn néma csend honol,
Örökimádás, trónja kegyelemnek,
Honnán szétárad áldás és bocsánat
A megtört szívű, hívő embereknek.

Prokupok Sárauel.

Ha a kis Jézuska
nem lett volna.

(Karácsonyi beszélgetés.)

Írta: Balás Béla.

Egyik szobában a boldog reményességben
az édes, ártatlan öntudatlanságban játszik a
három kicsi gyermek, érzik, talán meg is ál-
modták, hogy ma este jó az, akit úgy sze-
retnek, mint szülőiket s mint egymást.

A legnagyobb gyermek, Tibor, a bősel-
kedő négy és fél esztendő, egy darab for-
gácsnak bontogatja a szálkáit s szétállítja
úgy, mintha ágak volnának. Kicsi ollóval cím-
szalagokból taleveket, hegyes szilánkokat
vagdal s nyállal a szátkákra ragasztja . . . S
közben énekel: „Menyőj az andaj . . .”

A másik fiú, Béla, aki ebéd előtt félórá-
val mindig az asztalnál ül, másféltével töké-
letlenebbül utána csinálja azt, a mit Tibor s
a legnagyobb tisztelet és bámulat kifejezésé-
vel néz Tiborra, aki — szerinte bizonyára —
bámulatos műveket alkot.

Rózsika, aki köztük a nővilágot képi-
seli, mind ott tüpeg s belémarkol — ha észre
nem veszik — magába a „karácsonyába”.
Ezért aztán Tibor megszijda „kis butá”-nak
s számúzik maguk mellől. Aki mikor a két
mutató ujját a két orrlukához nyújtva, egy
egész világ fájdalommal indul el onnét, meg-
sajnálják a bátyjai s visszavezetik.

Szóval, aki akkora, hogyha nem mo-
zogna, látni sem lehetne, feltartja szándékai-
ban azt, aki olyan problémákat vet fel, hogy
miért ad nekünk az Isten kenyeret s neki
marad-e, vagy aki azt a tanácsot adja, hogy
le kell vágni a lákat, akkor nem fog a szél
fújni, az deferral a mozgó pont előtt, Ró-
zsika előtt.

Ez a szeretet, mely ott ragyog fölöttük,
közöttük, amely szemükön át kicsillog, mint
egy-egy fényes kis karácsonyfény ahlakon a
gyertyafény, ez bearanyozza foltos ruhájukat,
lyukas harisnyájukat, nyári félcipőjüket. A
másként hideg szoba tele lesz meleggel s a
szellette kenyér édesebb, a csészécske tej
jobbíz lesz . . .

A másik szobában, ott a hol egész télen
nem volt tűz, nagy fahasábok pattognak a

kályhában s a padlótól a gerendáig nyúlik
egy szép, karsú fényő. Ragyog rajta a sok
színes, csillogó, káprázató dísz, az ezüst
csengettyűk, az aranydiók, a gyémánt hópi-
hék, a selyempapirosba csavart cukorkák, a
csokoládé perecek, trombiták, kardok, szívek.
De mi minden! Hogy is tudja az az édes Jé-
zuska, hogy miket kell reá küldeni, a mi a
kicsi szivecskébe becsepegteti azt az érzést,
amely egykor a martirkoszorutól sem fog
visszariadni!? Hogy is! Most a gyertyákat
rakják fel, amely száz szemével fog benézni
a lelkükbe, hogy mint tükörben ott is olyan
ragyogó fényt lásson. Csillogó örömet, re-
megő boldogságot . . .

A fa alatt, a mohában két fiúruha, ha-
risnyák, egy leánykaköntös és kötény. Mamá-
nak gyapjú figaró, hogy meg ne hűtse ma-
gát, tatának kalap. S hát még mi! Tibornak
kéőpítőszekrény, Belának ólomkatonák, Ró-
zsikának „Katuska baba!”

Istenem, milyen öröm lesz!

Nini, cocóka is ott van, a kinek a hinta-
talpa eltörött volt s a mire Tibor hiába rakta
a hidegvizes borogatást, ni a Jézuska meg-
gyógyította! Szegény cocóka, mennyit sajnált,
szeretgetett téged a két kis gazdád s nem
tudott rajtat segíteni még az ők kicsi szívük
nagy szeretete sem s ime a Jézuska, az édes,
a jó, meggyógyította még cocókát is!

De még mielőtt felgyúlna a világot meg-
világosító fény, le kell borulnia a szürke, söt-
tét alkonyatnak a földre.

Lassan ómos szürkeség von be mindent.
Aztán a szürkeség barnul, meggyújtják az
angyalok fenn a magas égen a kis Jézuska
karácsonyfájának a gyertyáit, a csillagokat. S
ekkor meggyúlnak a karácsonyfa apró, színes
gyertyácskái is.

Csend van. Misztikus csend.

A gyermekek figyelnek mamájukkal, hogy
vajjon nem hallják-e az angyalok csengetését.

És ekkor, csodák csodája! a másik szo-
bából alig hallható, titokzatos, földöntúli, a
szívet megfélemlítő s mégis csordultig meg-
ható csilingelés hallszik . . . Itt a Jézuska . . .

Mama kinyitja az ajtót . . . „Mennyből
az angyal . . .”

Édes Jézus! Könnyes szemekkel írom le
e sorokat! Nem hiába, hogy Isten vagy, mert
nagy mindenhatóság kell ahhoz, ilyen bol-
doggá tenni az emberi szívet és ilyen tisz-
tává!

Mert vajjon olvadt arany lehet-e forróbb
és tisztább, mint a mi öt szívünk e pillan-
tatban?

Nem.

A gyermekeknek eláll a lélekzete. Né-
mán, megilletődve néznek szét. Aztán elkiált-
ják magukat, tapsolnak, ugrándoznak, Rózsika
még sikolt is. Alig tudjuk elmondani a szo-
kásos imádságot. — Ni a cocóka! — kiáltja
Tibor s megesókolja. Béla felnyalabolja a ru-
hát és a katonákat, Rózsika ringatja a karján
a babát.

Mi pedig, nem birva tovább visszataranni
megolvadt szívünk nagy terhét, zokogva csó-
koljuk őket s midőn Tibor, az örökké firtató,
meginterpellál, hogy miért sírunk, tátá így
felel:

— Azért fiam, mert ha a Jézuska nem
lett volna, ti most rongyosok volnátok, a
szoba hideg volna, kenyerünk, kalácsunk nem
volna, játék, karácsonyfa nem volna, mert
rossz emberek tatától mindent elvettek volna.
És egész este erről foly a beszélgetés: ha a
Jézuska nem lett volna.

A törpéj ország.

Irtta: Ádám Éva.

Valamikor úgy szerettem a mesét! Majdnem úgy, mint most az álmodkat, a forró, színes meglátásokat. Úgy fájt a gyermekszivem a meseország után, melyet más alkotott. És úgy fájt most néha a lelkem az álomországban, melyet én teremtettem magamnak.

Mindig mennék. Mert azt hiszem néha, hogy nekem van a legtöbb öröm a szivemben. És mindig mennék, mert néha azt hiszem, szomorú vagyok.

Igy mentem Párisban a Bois de Boulogne felé. A regények első kötetében ezen a híres úton egymás mellett lovagolnak kora reggel az előkelő szerelmek; az utolsó kötetében pedig ebben az üde, tavaszillatos erdőben lesznek öngyilkosok.

Hogyan érdekelt volna hát a Bois de Boulogne út! Hiszen ott veszttem össze Tamással is. De nem a szerelem fölött, mert az „ki volt zárva”. Hanem, mert Tamás kijelentette, hogy ő azért jött Párisba, hogy azt nézze meg, amit ő akar és nem azt, amit más. Igaza van! Tamás ugyan délben nagyon mérgesen ette a halat és ez imponált nekem. Nem mertem tehát sokat escaogni, pedig nagy kedvem volt rá. Talán elgondolta az én barátom, hogy ezt sokáig ki nem állom egészségesen, ezért csevegni kezdett és azt mondotta: elviszem egy érdekes helyre, ahol valami leleményes vállalat növényi, állati és emberi különlegességeket tenyészt.

Párisnak ebben a híres, romantikus, szép erdejében végre ráakadtunk a keresett helyre. Itt láttam egy pár állatot, milyent azelőtt soha. És láttam egy fajta majmot, amitől megundorodtam és a fantáziámban tűzvész támadt! De sokkal okosabb lett volna, ha az a gondolatom támad, hogy megtudjam az állat nevét.

Aztán virágok közé jutottam. Édes illatú, kedves lombú ligetekbe, pálmaházakba, ahol úgy láttam tündérek járkálnak az icipici virágkelyhekben.

Tamás nagy botanikus volt és a nevét kereste minden virágnak. Én nem. És ezért azt mondotta nekem: maga szeleburdi!

A növény- és állatgyűjtemény után jött a legérdekesebb: az ember. Magas kőfal zárta el a területet. Újabb jegyet váltva, beléptünk a kapún. 300 törpe él azon a helyen. Éllemes impresszárió szedte össze őket a világ minden tájáról.

Az udvaron icipici házikók, abban tartózkodnak a liliputik. Egyrésze ott sétál az udvaron. Irinyó-pirinyó emberkék, megbénul tőle a szem látóidege, annyira szokatlan látvány. Hemzsegnek az udvaron. Elegáns, divatos ruhákban fess babakisasszonykák, fehérszögűs dandyk. Aztán icipici kutya nagyságú lovacska jött elő és egy ládacska nagyságú fényes cifra kis kocsit húz, rajta ül egy sereg baba. 4-5 évesnél nem magasabb egy se. Lengő piros bébékálapjuk alul ránk nevetnek és tova robnognak. A másik fogat most érkezik és hangos kacagással pakolódik le az apró sereg. A szemet és lelket valósággal ingerli ez a meglevenült meseország.

Bámészkodva járunk le-fel az udvaron, tanulmányozzuk az apró lényeket. Sajátságos! Ezek az arcon nincs felírva az évek száma. A pár esztendő gyermek arcán valami koravén keserű vonás csúszdik meg s az 50-60 éves öregek arcán csudálatos, éretlen, fejletlen vonalak keresztezik egymást.

Jobban körülnézek, a szemem kezd meg-szokni az élet bizarr folyamatát. Csak akkor tűnik fel, hogy némely törpe a legbájosabb, legarányosabb kis teremtés, mint egy cukorbaba. Nézi az ember és gyönyörködik benne, csak éppen azt nem akarja elhinni, hogy hozzá hasonlatos lény. A másik? Szivettájdítóan furcsa, komikus. Aránytalan. Pld. a fej elérte a természetes nagyságot és mint egy időtlen felesleg nyugszik a parányi vállakon. Ha az alsó test fejlett, felül vézna csecsemő, vagy megfordítva ringó felső test szédeleg gyöngye fejletlen lábakon. Egyik apróság csudamód bájos, másik elsmorítottán szánalmas.

Igy járkálunk köröskörül. Az ember lelke megilletődik és valahogy úgy szégyenli magát, hogy így megnőtt!

Egy pici kis kocsit áll közepén. A bakon ül egy babaember és komikusan kicsiny lovacskáját legyezi az ostorkával.

— Nézze ezt az arcot, hány éves lehet?

— szól hozzám utitársam és tanakodunk.

— Mintha ez mégis öreg! — szólok én, mire az icipici ember elneveti magát és józú magyarsággal azt mondja:

— Bizony már öreg a legény!

Magyar volt az Istenadta! Egy más nyakába ugráltunk örömnünkben és ami kis magyarkánk beállt kalauznak és elvezetett meseországban és magyarázott. Elmondta, hogy tizenhét magyar van a telepen. Hamarjában össze is gyűjtötte őket. Egy-egy örömsikoltással jöttek, csupa tűz volt az arcuk és kapaszkodtak a kezünkbe, ruhánkba és igen meleg barátságot kötöttünk. Tisztelték egész Magyarországot! Odaadtam útinaplómat és mert nagyon lassan ment szegénykének az írás, csak néhányan örökíthették meg nevüket. Ime itt van előttem a saját aláírásuk:

Soltész Mihály 27 éves N.-Várad, Bányay Márton Rákos, Beregm. Vitek Boriska 24 éves Pozsony, a barátnője Juliska Bpest. Dávid János 35 éves Hort, Hevesm. Jakob Ferenc Vértes-Só, 25 év. Pálfi Jenő, 18 év, Bihar-megye.

Aztán elvittek a legkisebb törpéhez. Ült egy széken. 56 éves. 65 cmtr. magas. Komoly öreg, csudálatos arc. Nyolc nyelven beszélt. Az én Tamás barátom szintén és így több nyelven társalogtak. A kis török is leírta a nevét: Hayati D. Hassid Saloniepe. Így írta. Megköszöntem. Kezet fogtam búcsúzóul, de azt hittem belehalok. Mintha egy hideg kicsi béka zsugorodott volna tenyerembe, vagy mintha vonagló cserebogár kapargált volna lábaeskaival. Szegény Hassid! De megjedtem tőled.

A kis magyarok elbeszéltek, hogy milyen jól van dolguk. Semmi dolguk. És ezer meg ezer ember dédelgeti őket.

— Most pár hét múlva megyünk New-Yorkba, Londonba! — dicsekedett boldogan Boriska.

— Nekem 20 frt. fizetésem van! — szólt a másik, mert nekem hasznomat is veszik. Tudok énekelni és fellépek a színpadon.

— Én mindig horgolok, — szólt ismét Boriska.

— Tán férjhez megy Boriska? — tréfáloztam én.

— Ah, minek?! Még rá érek! Elegen járnak utánam, de nem megyek.

— A törpék járnak maga után, Boriska?

— Törpe is, más is! — felelt pironkodva, igazán leányos bájjal.

— Hát maga Pálfi úr, nem házasodik meg? — érdeklődött az utitársam és meg kellett hallanom a diszkrétan sügött feleletet:

— Minek?

Aztán elmesélték, hogy a házasság gyakori náluk. Megszeretik egymást, aztán házasságra lépnek. Törpe törpével. De mutatnak házaspárt, ahol a nő törpe volt, a férfi meg „életnagyságú”. Kísérleteznek ezekkel az emberekkel, a tudomány vagy a szenzáció érdekében.

És születnek gyermekek. Nagy örömmel újságolták, hogy egy törpe párnak 170 cmtr. gyermeke van. Ennyire fejlődött. A természet kijavítja hibáját s a törpék gyermekei visszaüt a nagyszülőkre, akik talán természetes nagyságú emberek voltak.

Elmentünk egy mamához és lányához. Egy szalonban voltak ketten. Testhez simuló fekete prínus ruhában, fekete magyarkonty. A mama ült egy babaszalon asztalnál; levelet írt. A nap rásütött. A lánya az ablakocskához ment és tőlünk mosolyogva kért bocsánatot, amint előhuzta a függönyt.

Amott egy pirinyó ember székre állt és a vendégek közül egy urat borotvál ingyen! No még ezt se irigyeltem! Úgy járt a baba-kéz az arc, mint egy tiz lábú cserebogár.

A Bois de Boulogneban nem lovagoltak és nem lettek öngyilkosok a szerelmes lovagok. Elfelejtették. S ha arra jártak, betértek a mesék országába, 300 törpe hazájába.

Én láttam az országot, melyért az erdők alján egykor fájt a gyermekszivem s a hová vágytam, mikor az ablakpárkányon régi nap-tárban egy másik gyermek arcképét kerestem Idálival Alfonsoért, a csunya kis spanyol királyért.

Vajjon létezik-e az az ország is, melyért most fáj a szivem?

Szent Péter madárkái.

Irtta: Floznik György.

Gondolatban Rómába szeretném vezetni e lap kedves olvasóit. Oda, ahol az Örök Városnak szíve dobog, melynek szeretete át-tör a romulusi falakon s átöleli az egész világot. Oda, ahol a galileai „halász” porai pihennek, melyeknek bűbájos légköre a zarándokok százezreit vonzza évenként ellenállhatatlan erővel magához. Oda, ahol oly gyakorta térdepel a pápa, s megalázza tiarás fejét Annak emléke előtt, kinek először mondotta a Mester:

— Legeltesd bárányaimat.

Oda, Szent Péter sírjához szálljunk képzeletben, mikor hetvenezer hívó hullámszó a Szent Péter hajójában, hogy végig éljen egy oly magasztos ünnepet, melyet még e bazilika sem mindennap láthat. Ez az ünnep s z e n t t é a v a t á s. A szót ne értsük félre! Legtöbb-ször e földön is csalhatatlan jelek tesznek bizonyosságot arról, ha Isten kiválóbb választottjai haláluk után elnyerték az örök élet pálmáját. Ilyenkor az Egyház joggal örvend és ünnepel, s a hívek millióinak nevében Te Deum-ot énekel a pápa. Voltaképpen hát nem az Egyház avatja fel Istennek szentjeit, hanem csak oltára emeli őket.

Nem szándékozom most a szentté-avatás ünnepélyes lefolyását elmondani. Hogy ez valami páratlanul szép és megható, — tagadhatatlan; s ezt ép oly páratlanul szépen leírni nem lehet, — még tagadhatatlanabb.

De a végtelen tenger kincseiből legalább egy gyöngyöt, a virágos rétről egy szál ne-felejtset, — a szentté-avatás ünnepéből leg-

alább egy igénytelennek látszó, de kedves kis epizódot mégis bemutatok.

A mise első részében, felajánlás alatt, miután az ünnepélyes Te Deum véget ért, különösen érdekes szertartásnak lehetünk tanúi. A biborosok a trónon ülő pápához lépnek s különböző ajándéktárgyakat ajánlanak fel neki, melyek az épen ünnepelt szent, annak életét, erényeinek legnemesebbjeit hivatják jelképezni. Ezen áldozati ajándékok között szerepelnek Szent Péter madárkái is. S ha már a Szent Agnes báránykái is oly vonzó és kedvesek, mennyivel inkább mondhatók az Szent Péter madárkái, melyek ilyenkor három arany kalitkában félnéken röpködnek Szent Péter sirja fölé, a Szentatya színe előtt.

Az egyik kalitkába két fehér galamb van zárva; a másodikba két bugó gerlice; a harmadikba több apró éneklő madárka.

Három biboros főpap a kalitkával körüljárja Szent Péter apostol sírját, mely ez alkalommal különös fényben pompázik, díszes virágok illata és örök mécses pislákolása között. Felmutatják a biborosok e madárkákat az összesereglett ünnepelő hívek ezreinek is, majd visszatérnek a pápa trónjához s felajánlják őket a Szentatyaának a szenté avatás emlékére. Hogy mindez milyen páratlanul kedves látványosságot nyújt, alig híhetné valaki, ha nem volt szerencséje soha személyesen is tanúja lenni ilyen jelenetnek.

Pillanatra siri némasággá vált egyszer a hullámzó néptömeg tompa zúgása, s a Szentatya színe előtt a hirtelen támadt néma csendben csak a kis madárkák voltak hallhatóak. S mintha a galambok és a két gerlice az Apostol sírja körül Szent Péternek búgtak volna; mintha az arany kalitkába zárt madárkák is neki csicseregtek volna... Épen ezért — bár nem tudom, mások hogy nevezik őket — én magam hirtelenében alig tudtam volna jobb nevet találni számukra, mint ha azt mondom róluk: ezek Szent Péter madárkái.

Az a szokás, hogy az ünnepélyes szentéavatás alkalmával különféle áldozati ajándékokat nyújtanak a pápának, még az ősegyház idejéből való. Ezen ajándéktárgyak rendszeren: viaszgyertyák, kenyér, bor s víz, és — Szent Péter madárkái. Alig hiszem, hogy lehetne találni a szép természetben Isten teremtményei között valamit, ami ezeknél az áldozati tárgyaknál jobban megielesne annak, mit a katolikus egyház velők oly szépen jelképezni akar. Aki például a katakombák világában otthonos, tapasztalhatta, milyen nagyon szerették különösen a régi keresztények hítlüket, érzelmeiket, s vágyaikat egyszerű szimbólumok jelentésébe rejteni. Egy hal kápe a katakombák falán, bármily nagyon kezdetleges művészettel készült legyen is az, hőszi krisztusi életre, mély evangéliumi gondolkodásra s érzésre vall. S ez már magában is elég volt arra, hogy „i-ch-th-y-s-re, ez ismét Istenfiára, Péterre, Ecclesiára emlékeztesse a katakombák világának ott „elvonuló árnyait.” S a szimbólumok e nyelvén olvasni nemcsak a „pictor”, hanem a „fossor” is, nemcsak a patriciusok gyermekei, hanem a rabszolgák analfabéta fia is pompásan értettek. Manapság is könnyen előfordul, hogy a tudós úri ember bambán bámul a katakombák szimbólikus képei előtt, s még bele is fázhatik, ha sokáig ott időzik, — míg ugyanakkor a tanulatlan egyszerű ember, legyen bár számára az ábécé is csak amolyan alig hírből ismert fogalom, ha csak az evangélium történéseit

ismeri s szellemét átérti: az emlékek jelentését érteni s élvezni képes, s lelkesedni is tud tüzelt és krypták évezredes képei láttára.

S amit a római katakombák képei, ugyanezt célozzák többek között az ünnepélyes szentéavatás alkalmával a pápának felajánlott tárgyak is, elsősorban az arany kalitkába zárt galambok, gerlicék s csicseregő kis madarak, melyeket fennebb Szent Péter madárkáinak mondtam. A hal Krisztusra, Szent Péter madárkái azokra a szentekre emlékeztetnek, kiknek nyilvános tiszteletére először gyűltek össze a hívek számos ezrei. Hogyne! Hiszen elég egy pillantást vetnem a galambra, hogy felfedezem benne, a szentek hűségének találó jelképeit. A galamb a szeretetnek, a galamb a békének is jele. Annak a szeretetnek, melynél tökéletesebbet a szenteken kívül a világ nem ismer; s annak a békének, melyet a boldogultak élveznek, akik számára szerencsésen lejárt a földi harc és küzdelem. — S ha tudom, hogy a turbékoló, beszedes gerlice a szentbeszédnek lehet jelképe, nem lesz nehéz gondolati kapcsolatot találnom a gerlicék és a szentek között. Ha a gerlicére nézek, a szentek lelki tisztasága is eszembe jut. S mivel oly találon lehet a bugó gerlice szimbóluma a sírásnak, a bánat könnyének, s végül a magány szeretetének is, mily sok szép új vonatkozásra lelek ebben ismét a gerlice és a szentek között! — S a harmadik arany kalitka madárkái? Nemde a madárkák is földi lakók, de azért a magasban szárnyalnak; a tiszta ég az ő élvezetük, ez az ő életük. Néha ugyan a göröngyös földre is leszállnak, de ezt csak azért teszik, hogy ott a szükséges eledelt vegyék, aztán ismét az ég felé viszi vágyuk. S nem így tettek a szentek is? Nem vágytak-e ők is szüntelen az égbe? A föld őket kevéssé zavarta: úgy tartózkodtak itt, mint az égi madárkák, folyton fejelemben, nehogy lépes vesszőre jussanak. Igen, ők is csak oly elemi erővel vágytak fel az égbe, mint a kis madárkák a szabad természet bú-bajos ölébe...

* * *

Szívemből óhajtom e sorok olvasójának, hogy szerencséje legyen életében legalább egyszer közelebbről is megismerkedni Szent Péter madárkáival. Sőt nem bánom, — azt is örömet kívánom, hogy egykor e kis madárkák magát egy laposka kedves olvasóját szimbolizálják az Örök Városban Szent Péter sírjánál, mikor Szentséges Atyánk valamelyik későbbi útóda újabb szentéavatási ünnepre vonul majd be Michel Angelo fenséges kupolája alá...

A nemzetközi nyelv.

Ha egy kissé szertelenkedni(?) akarnék, bátran azt mondhatnám, hogy a nemzetközi nyelv kérdése szükségképp akkor fogantott, mikor az emberiség a bábeli torony építését amiatt volt kénytelen félbehagyni, mert hirtelen elvesztette az egymás megérthetőségének eszközt, a közös nyelveti tevés ellenkezőjét. Lehetetlen csak elképzelni is, hogy azok, akik talán gyermekéjük óta jó és balsorsban egymással szorosan összetartottak, talán közeli rokonságban állottak: ne vágyakoztak mindennél inkább azután, vajha megtalálhatnák még egyszer azt az eszközt, mely oly nagyon alkalmas volt rá, hogy segítségével

örömeiket úgy mint bánatukat egymással megoszthassák.

A kérdés tehát évezredek óta — hogy úgy mondjam — idült baja az emberiségnek s hogy hevennyé általánosan nem lehetett az ő korban a görög és latin nyelv nagyleletű uralma, a középkorban a latin nyelv favorizálása — különösen az egyház által, — újabban pedig a francia szellem fölénye okozta. Ám ma már mindezen tényezők megsemmisültek vagy annyira meggyengítettek, hogy többé akadályul nem szolgálhatnak az őseredetű kérdés előtérbe nyomulásának.

Förténeti bizonyítékaink vannak arra nézve, hogy egyes nagy elmék századok óta kísérleteztek nemzetközi nyelv alkotásával (a naivságig idealista jó páter Schleyer János Márton pláne kizárólagos nyelvűvé akarta tenni az ő volapükjét, de csak a legújabb időben sikerült olyan nyelvet alkotni, mely mindazon kívánalmaknak megfelel, melyek egy második nyelv iránt józanul támaszthatók.

A Közművelődés az én tudtom szerint még nem foglalkozott behatóbban a nemzetközi nyelv kérdésével, se mint problémával, se mint faktummal. Pedig hogy érdemes tárgy, eléggé kitűnik elsőrendű tudósok magaslatú nyilatkozataiból, akik közül elégnek tartom Dr. Conturat L. párisi egyetemi tanárra hivatkozni, aki így nyilatkozott: „A nemzetközi nyelv általánosan behozatala az emberi művelődés történetében olyan korszakalkotó lesz, mint a könyvnyomtatás föltalálása.”

A művelődés maholnap elhat a legrejtettebb zúgba is és nemcsak a kulturának, a haladásnak és tudományoknak újabban megnyert vagy hamarosan megnyerendő nemzeteknek lesz szükségük rá, hogy a már dekadens irányban haladó nemzetek kulturáját megismerjék, hanem embereknek is arra, hogy vénehdű állapotukban egykori tantányaik magassá fejlett haladásában keressék boldogulásukat. Ez a szükség kicsiben már ma is jelentkezik. Azért panaszoztam keserűen egy tudós, aki tizenkét legelterjedtebb élő nyelvet beszélt, hogy egy tudományos munkája megírásánál ekkora nyelvismerete dacára is megakadt és kénytelen volt megismerkedni a tizenharmadikkal nyelvvel. Hát ha most megmondjuk, hogy a körülbelül 5000 dialektusban beszélt 860 élő nyelvnek valamennyie versenyre kel egymással a haladás szolgálatában: ki ne látna be, hogy ez annál keservesebben fog hatni az emberiségre, minél többféle és minél tökéletesebb eszközzel fog rendelkezni arra nézve, hogy a hozzáférhetőség fizikailag szinte számba sem vehető kérdéssé zsuorodjék össze előtte. Pedig azon a ponton vagyunk, hogy szárnyasokat irigykedésre keltő sebességgel és különösen jelentékenyen fizikai fáradtsággal és törődéssel száguldjuk keresztül a tért. Egyetlen nap alatt be fogunk járhatni akkora tereket, amekkorát nem tudom én hányféle ajkú emberiség népsít be és tesz reánk nézve vonzóvá. Hát nem mindenél előbbre való-e reám nézve — és magamat méltán vehetem itt az emberiség helyettesítőjeül — hogy rendelkezzem olyan képességgel, melynél fogva a különféle ajkú népekkel magamat megérthessem s viszont őket megérthessem? Konkret eset van rá, hogy Európa közepén találkozott három ember, akik nem tudtak egymással értekezni, pedig együttesen tizenhét nyelven beszéltek; románul, szerbül, törökül, bolgárul, oroszul, magyarul,

németül, franciául, angolul, olaszul, spanyolul, görögül, svédül, dánul, norvégul, finnül és eszperantóul.

A nyelvekre szükség lévén, iskolánk rengeteg időt pocskoltatnak el a tanulókkal majdnem teljesen hiába. Ki ne tapasztalta volna közölünk is, mennyi keserves küzdelmébe került egy-egy idegen nyelvnek elsajátítása és hogy legtöbbször az elsajátított nyelvet még kopaszodó fejjel se beszéljük, sőt csak nem is írjuk hibátlanul. Mi több, nem egyszer került már elém fajmagyar és papi kézből olyan irás, mely tele volt helyesírási és egyéb nyelvtani hibával. Mit bizonyít ez? Azt, hogy sok többé-kevésbé iskola-usztatott ember még a saját anyanyelve szabályait sem ismeri.

No hát ez türethetlen állapot. Szerencsére nem is szükséges többé, hogy kitevé legyünk neki, mert van rá mód, hogy bármely átlagos műveltségű ember egy-két hét alatt elsajátíthat egy olyan nyelvet, mely talán minden élő nyelvet fölülmul gazdagságban, vagyis abban, hogy általa a gondolatnak legfinomabb árnyékolása, az eszmének legsajátabb árkanuma is kifejezhető legyen. És ez az érintkező, kisegítő, nemzetközi műnyelv az Esperanto, dr. Zamenhof Lajos varsói lengyel szemorvos zseniális alkotása a nyelvfilozófia és logika minden követelményeinek szigorú érvényesítése mellett.

Még szórakozásnak is igen ajánlható a nemzetközi nyelv tanulás, mert sok élvezetet nyújt. Egy, legfőleg két óra teljesen elegendő ahhoz, hogy az egész nyelvtanát megtanuljunk; egy, legfőleg két nap elég ahhoz, hogy eszperantó szöveget megértsünk; egy hét elég ahhoz, hogy eszperantó nyelven hiba nélkül írni tudjunk és egy hónap elég ahhoz, hogy ezt a nyelvet beszélni tudjunk. Én ezen haladási időpontomat a saját előmenetelem szerint jegyeztem ide, de miután bennem szinte minimális a nyelvtelenség és csak csigamódra tudok haladni e téren, lehetnek olyanok, hogy egy hét alatt beszélnek eszperantóul.

Melegen ajánlom az Esperanto-nyelv elsajátítását különösen a kispap uraknak és fiatalabb paptársaimnak, akiknek még előttük van az élet nagyobb része és nem hátuk mögött. De ráadhatja fejét megtanulására az ősz és kopasz is, mert ha gyakorlatilag egyébként használni nem veszi is, csupán eszperantó folyóiratokat vagy lapokat olvas, ezzel is eléggé meg lesz jutalmazva a tanulásra fordított csekély fáradsága. T o l s z t o j már ugyancsak koros volt, mikor az esperantót tanulta és ezt írja: „Én két óra alatt annyira megtanultam, hogy minden esperanto szöveget megértettem.“ Verne Gyula 77 éves korában tanulta meg és utolsó, befejezetlen regényét 80 éves korában az esperantóról írta.

Merem mondani, hogy mindaz, aki meleg ajánlatomra rá fogja magát szánni az esperanto tanulására, azt fogja mondani az első óra után: valóban sajnálom, hogy ezt a nyelvet már régen el nem sajátítottam.

Nos hát rajta! Természetesen a jó Isten segítségével, mert: S z e n D i o n e n i o n , k u n D i o c s i o n .

Sebeshelyi.

Aki oly ujságokat vagy más iratokat olvas, melyeket vallásellenes emberek irnak, saját lelkén követ el öngyilkosságot. Stolz Albán.

Az élet útján . . .

A lőgy szellő rezgő szárnyán
Egy kis magooska száll . . .
Míg az édes anyaföldre
Végte rétalál.

Meleg földben — bőlesőjében, —
A gyöngye sarj kihajt;
Mosolyg, csilló tünderszemként
A harmatgyöngyére rajt'.

Sarjcsakából évek múltán
Nőt hatalmas szálla,
Égi földi elemekkel
Szembe, büszkén szállva.

S ádáz szelek, zúgó vihar
Nem árthatnak neki:
Szilárd törzse, erős karja
Oltalmazza, védi.

Mindez az én életemnek
Analogja, mása:
Őrve védett gyöngye sarjnak
Kilombosodása.

Édes anyám szeretete
Melegtetett engem,
Jósággal és igazsággal
Megdézte lelkem.

Hogy e család, gonosz földön,
Majd ha magamra hagy
Mint valami quercusi törzs —
Legyek: erős s oly nagy!

Nem vagyok az, karom gyöngye
Elleneim ellen.
S lombusogó, síró hangján
Szívem hurja rezzen:

Erényt, anyám, igaz éltet
Mért is adtál nekem?
Létért való küzdésben ez
Nem fegyver a kézben.

Lettem volna — mint oly sokan —
Hamis, csaló, léha . . .
Tán' az élet fényugara
Rám mosolygna néha . . .

Lettem volna — ah de mégsem!
Legyek a régi csak:
Küzdés útján továbbra is
Égi kincsel szálljak.

Őrökömrét, oh áldalak
Jó anyám szüntelen.
Hisz' mi megvéd, mi csak föntart:
Beesületem s hitem.

3fi. Cs. Jósá János.

Az én furcsa barátaim.

Az én barátaim nagyon vegyes társaságból kerülnek ki! Kavicsok, füvek, felhők, bogarak, városok, cselédek, királyiak, ezüstös asszonyok és még sok más furcsaság; ami mások elől ismeretlen, sötét zúgokba bújik, vagy elérhetlen magasra száll. Én el merek menni azokhoz, akik tőlem messze alant vannak a mélyben, avagy magasan fölöttem.

Igen, ilyen furcsa helyekről kerülnek ki a barátaim s bármily érthetlen volna ez mások előtt: én csak ezekkel élek a körültemben. Ezek itt élnék mellettem, velem, körülöttem, bennem és másokhoz semmi közöm.

Lehet rajta mosolyogni úgy-e, de ilyen lelki jó barátom nekem Erzsébet, a románok fehér királynéja is. Amint barátom a magyarok még fehérebb Erzsébetjének emléke.

Úgy olvasom, hogy ez az élő Erzsébet most ünnepli 40 éves házassága fordulóját. Asszonyi életének hosszú negyvenedik évét!

Mennyi gondot, mennyi örömet, de mennyi fájdalmat jelent negyven év a nő életében! Ez alatt viharzik át a lelkén minden, mi az életben fenségesen szép, vagy elszomorítóan csúnya lehet.

Az élet kezdetén nincs gond. Mert a lélek nem ismer még jövőt, csak jelent. És az élet végén sincs gond. Addigra elkövetkezik a megnyugvás. De az a negyven év, mely összeköti e két határt, akár boldogságban, akár könnyben telt el: elviszi magával a lelket.

Könný nekí! Királyné! — gondolják az emberek.

Igen: könnyű volna neki és könnyű mind azoknak, akik csak királynék. Fényben, ragyogásban, mindig betelt vagyban. Könný volt azoknak még tán a halál is, kiknek emléket pld. Versaill őrizi, mint egy lélektelen, elpazarolt, eljártzott életnek bizonyosságát.

Könný volt az élet ezeknek ott fenn. És könný azoknak ott lenn, akik útszélen csavargó tolvajok, léleknesség nélkül való koldusok.

De nehéz ám azoknak, akik akár magasan fenn, akár lenn születtek és lélekkel telt, ideáloktól ihletett, kiváltásosan szép lelkűek, akik é r z i k , l á t j á k önmaguk előtt az eszményeket. És láthatlan könyeket sírnak utána és utólrni akarják és másokkal is megismertetni az élet nemes célját.

Ezek a lelkék jobban tudnak ott fenn szenvedni, mint amazok ott lenn, akik kenyérért sírnak.

A Carmen Sylva meleg poetikus otthonát sohase felejttem el. Ő maga is ott volt a másik szobában, a királylyal együtt. És a palotája ablakából utánunk intett, amikor eljöttünk, akkor láttam fehér fejét, de annál többször a lelkét.

A nagyokról, kik tőlünk magasan születtek, a kisebbek inkább rosszat szeretnek mondani, mint jót. S ha már jót mondanak: akkor az olyan igaz, amit kétségbe vonni bűn.

Ki halott rosszat a költő királyasszonyról? Senki. Egész életében az ideálokért küzdött és népéért, melyet talán ő érette vett észre a nagy világ.

Ez az asszony az ő negyven esztendejét lélekből fonta saját emléke fölé. És megérdemelné a megemlékezést akkor is, ha koronás királyné nem volna. Mert akkor is értéke volna. Meleg szíve, nemes asszonyi lelke tiszteletet érdemelne.

Mit akar most ez az asszony!? Összegyűjteni a világ összes vakjait. És várost emelni nekik, ahol mindenki vak, aki ott él. „Világosság városa“ volna a neve. Ő mondja ezt a nevet.

Egy vak város! Regénybe való, bizarr eszme, poeta léleknek álma! Ilyent csak Carmen Sylva merészelhet, amikor tudja, hogy mögötte áll egy koronás királyné, hatalmával, talán pénzével, de minden akaratával és minden intelligens lélek rokonérésével.

Nem vagyok nagyravágyó! Nem azért írok királyasszonyokról legendát. De megemlékezni róla akkor is, ha egy névtelen kis polgárrasszony volna, aki negyven év alatt mindig jót akart.

És megemlékezém bárki volna az, aki megáldotta a világosság városát.

Kavicsok, fiúvek, felhők, bogarak, városok, cselédek, királyfiak, ezüstasszonyok és más furcsaságok: ti vagytok a barátaim.

Adám Éva.

A mostoha testvérek.

(Rész.)

Irta: Szentléleki Dressler Ferenc.

Annuska és Erzsike testvérek voltak. Nem édes, hanem mostoha testvérek. Hat éves volt szegény Erzsike, mikor szerető kedves és jóságos édesanyját, a jó Mari nénit, amint azon a vidéken neveztek volt, elvesztette. Apja édesanyja elhalálása után fél év múlva elvett egy idősebb nőt hitvestársul, feleségül, akinek Annuska nevű leánya volt olyan korban, mint a mostoha testvér: Erzsike. Ettől az időtől kezdve pokol volt az élete a kis Erzsikének. Annuskát az édesanyja becézgette, dédelgette, selyembársonyba járatta, a nehéz dolgoktól kimélte, a legfinomabb étellel traktálta, ellenben Erzsikét, mostoha gyermekét ütötte, verte, rongyokban járatta, a legnehezebb dolgokat végeztette vele s azt kapta enni, amit ők meghagytak.

Erzsike ennek dacára nem zúgolódt, sőt ellenkezőleg minnél durvább, kegyetlenebb volt hozzája mostohájá és annak édes leánya, annál jobban szerette őket. Mert meg kell jegyezni, Erzsike nagyon vallásos leánya volt. Így tanította, nevelte, oktatta őt édesanyja. Ellentétje volt Annuska. Annak szívében egy csepp szikrája sem volt a vallásosságnak. Minden szava Isten káromlása volt. Sőt megette azt, midőn Erzsike a haragszóra keresztet vetett, Isten nevét imádólag ajakára vette, kinevette és kigúnyolta.

Történt egy alkalommal, hogy Erzsike mostohaanyját baleset érte. Amint az utcán ment, egy erobogó kocsi elütötte. Súlyos sérülést szenvedett. Félig halva hozták haza. Most lett volna alkalma Erzsikének a bosszút kitölteni mostohaanyján. Mégsem tette! Ehelyett odaadással, hűségesen, ápolta, gondozta, míg édes leánya: Annuska mitsem törődött halálos beteg édes anyjával, felcíomázta magát, sétálgatott.

Hiába volt Erzsikének minden gondos ápolása, a mostoha meghalt.

Édesapja hitvestársa, felesége halála után teljesen megváltozott. A szolid emberből lump lett. Minden idejét korcsmákban, kávéházakban töltötte el. Ugyannyira, hogy teljesen elzúzott, vagyonát elverte s a sok szesz, ital teljesen elvette esztét: örülltette tette.

Mi lett a gyermekekkel? Annuska, a könnyűvérű fogta sátorfáját s oly életpályát választott magának, mely rózsás ugyan, de mely által lelke kárát vallja. Erzsike pedig a vallásos, az istenfélő elindult, fájó szívvel búcsút vévén otthonától, hogy majd valami alkalmat keres magának, s tengeti életét, ahogy tudja.

Már esteledett. A nap rég letűnt a láthatárról. Csak a vörös sugarak jelezték, hogy a nap ő felsége szerepelt, de azok is egyhamar eltűntek s sötétség borult a láthatárra. Ment-mendegélt Erzsike a sötét éjben, lábai is felmondták már a szolgálatot, már a hetedik hártót botorkálta, amidőn egy sűrű erdőhöz ért, amelynek szélén egy terebélyes fa alatt megpihent.

Úgy gondolta, kipiheni fáradalmait s másnap reggel újból megpróbálja a továbbmenést, amíg aztán oly helyre ér, ahol végleg megtelepülhet.

Elővette batyuját, melyben egy-két szükséges dolga, holmija volt összekötvé, letette a fa alá s már lehajtá fejét, hogy elaludjon, egyszerre egy keserves, szivettető keserves hangot hallott a bokrok mögül. Figyelt, hallgatott, majd felkelt s a hang után indult a bozótok között. Hát Uram, Istenem, mit láttak szemei? Egy ősz öreg embert, akinek hófehér szakálla beakadt egy vadrózsa bokorba, az sirt olyan keservesen.

Erzsike oda ment, lehajolt s kiszabadította az öreget az ág-bog közül.

S az öreg megszólalt:

— Köszönöm gyermekem, hogy megmentetted életemet. Tudd meg, hogy én vagyok ég és föld királya: az Isten. Jutalmul bármit kívánsz, megadom neked. Hisz te mindig oly jó, engedelmes, szófogadó voltál hozzám. Te azok közül a kevesek közül való vagy, akik mitsem törődnek Istenükkel, hitükkel. A mai emberiségből hiányzik a hit, az Isten. Nem erre a földre való vagy, ahol oly önzők, ridegek, kegyetlenek az emberek nemcsak embertársukkal, felebarátjukkal szemben, hanem az Istenel is. Te kis mártyr, vértanú, aki megmentetted engem, megmentetted életemet, megmentetted attól a kegyetlen haláltól, mely itt várt volna reám, hogy az éj sötét leple alatt szétéptek volna a fenevadak, mivel háláljam meg jószágodat, jó cselekvésed? Mivel? Azzal, hogy szenvedéssed, mártýrságod fel fogom váltani örömmel, boldogsággal. Azzal, hogy te, akit mostohaanyád és mostoha testvéred ütött, vert, rongyokba járatott, éheztetett, a tányérból viszsamaradt étellel etettek, a legnehezebb dolgok elvégzésére kényszerítették, te királynő leszel. Uralkodni fogsz ezrek és százezrek felett, édesanyja leszel alattvalóidnak, te a jóságos szívű, te az anyagi teremtés. Menj gyermekem, vár reád, a tulsó ország királyfia, hogy oltárhoz vezessen, hitvestársává tegyen s királynő légy. Erigy az én nevemmel, ne félj, veled vagyok én! . . .

Be sem fejezte Isten beszédét, egyszerre csak eltűnt. A kis árva pedig követvén az Úr szavát, ment . . . mendegélt. — S egyszerre egy nagy kapu elé ért. Amint a kapuhoz ért, haragszót hallott. Mint jó keresztény letérdelt, összetette imára kezeit s elimádkozta az Üdvözlég Máriaét. Még be sem fejezte imáját s a kapu nagy robajjal kinyílt.

Majd kővé változott ijedtében Erzsike, amint beszietett a kapu belsején. Minden csillogott, fénylett a sok pompától, drágaságtól. Hát még mikor meglátta a kapuból kilépőket! Tetőtől talpig aranyban voltak! Ezekről úgy megjed, hogy futni készült, de az egyik utána szaladt s a minden ízében remegő leányt elfogta s így szólott hozzája:

— Mit keresel te itt, ahol senki fia, senki leánya nem jár? Ámbár ma jókor jössz, az arany király haldoklik, utolsó perceit éli s ál-mában éppen hozzád hasonló leányzó jelent meg neki, aki felgyógyítja, megmenti a haláltól.

A leány hirtelen nem tudta, mit szóljon. Mintegy két percig tévőváz állapotban volt. Egyszerre eszébe jutott az Isten, akit ő megmentett s aki megígérte, hogy bárminő kívánsága legyen, teljesíteni fogja.

— Én vagyok az! — így szólott Erzsike, — csak azt engedjék meg nekem, hogy mintegy két óra hosszat kipihenjem magam.

Beleegyeztek. Bevezették Erzsikét egy gyönyörű szép szobába, mely csillogott, mint csillag a sötét éjben, mint a gyémánt a gyűrűben. Amint fel-alá járkált a szobában, megjelent az Úr.

— Itt vagyok gyermekem! Tudom mi bánt, mi gyötör téged! Ne búsulj! Ne sirj! Teéd a következőket: Menj a haldokló öreg királyhoz, simítsd meg hideg homlokát s mondd a következőket: Felséges uram, királyom, a jó Istennek nevében mondom, kelj fel!

Ezzel egy-kettő eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. A két óra is eltelt. A szoba ajtaja megnyílt s az, aki a futásnak induló Erzsikét megfogta, megjelent nála.

Itt vagyok, a két óra elmúlt. Jer a Felség szobájába, vár reád!

Erzsike most már bátran bement a haldokló király szobájába. Ott feküdt az öreg király szénarany ágyban, halálsápadtan, hörögve. Erzsike pedig úgy tett, amint az Isten mondotta. Odalépett a haldokló király ágyához, megsimította hideg homlokát s így szólott:

— Felséges uram, királyom, a jó Isten nevében mondom: Kelj fel!

Az öreg király e szavakra menten felgyógyult, felült ágyában, körülnézett s meglátván az ágyánál álló Erzsikét, így szólott hozzája:

— Köszönöm, drága gyermekem és életmentőm! Hogy hívnak?

— Erzsikének.

— Erzsikének! ? Erzsikém, — kiáltott fel boldogan, — mátol kezdve fiannak menyasszonya, illetve hitvestársa vagy!

Rögtön kiadta a parancsot, hogy értesítsék a királyfit a boldog eseményről s arról, hogy megjött menyasszonya is.

Igy lett Erzsikéből a jó Isten segítségével királynő.

* * *

Hát a másik leánnyal mi történt?

Az, hogy mikor megtudta, hogy mi lett Erzsikéből, a mostoha testvérből, akit ő ütött, vert és üldözött, ki nem állhatott, hogy egy királyfi elvette feleségül s olyan pompában él, hogy egy szegény halandónak a szeme is káprázik tőle, menten megpukkadt mérgében.

Igy jutalmazza Isten a jót, bünteti a gonoszot.

Aachen-i levél.

Kedves Szerkesztő Úr!

Úgy egyeztünk meg, hogy, ha épkezláb megérkezem a menykő távolfekvő városba, a Közm. lapjaira, vagy a papirkosárba itelt aacheni leveleket fogok menesíteni. Kezdjük hát in nomine Domini. Az útamról nem írok, mert már igen messze vagyok tőle.

Annait megemlíthetek, hogy Mainz és Köln közt két léghajót láttam. Versenyeztek a vonat-tal s győzték is. De térjünk Zeppelinnél is sebesebben Aachenre. „Oh valjon ki gondolta volna” . . . Ezen igékkel kezdődik egy, a szerdai fürdő mellett vízbefútt legény szomorú sírfelirata.

Én is így szavalok, mikor időm jut egy kis elmélázásra, persze nálam a tonus valamivel vigab; még nem kezdte ki oldalamat, a a honfi bú sarkantyúja, mint Toldi Miklósnak. Tehát . . . ki gondolta volna csak egy fél évvel ezelőt? hogy az Olt mellől a Rajnán is túlra kerülök.

Pedig úgy történt. Megismételtem azt az utat, melyen hunn elődeim Atilla alatt harcias szándékkal végigszárgulodtak. Nekem is örökös harcom van ezeknek az ősgermánoknak sokszorosan összevont, sebes, lágy nyelvével, melyet Goethe és Schiller olvasása alapján nehezen lehet megérteni. Valami olyan fordult elő, hogy:

„fragen sie morgen.“ Én tökéletes fahen-t értettem. No szép, ezek ilyen hamar utaztatnak. Megunták a magyar faj itt, tudtom szerint, egyetlen szemléltető példányát. Mit beszéltek? Egyetlen? Dehogyan.

Van itt még egy magyar velem egy fedél alatt: Alexianergraben 33. Tulajdonképpen szerb, de ő nekem előbb magyarul magyarnak változtatta magát s azután tette hozzá, hogy szerb. Bár így lenne minden szerb a délvidéken. Az illető neme férfi, foglalkozása mosonó, mint ő maga mondta. De etimologizáljuk a szót: Alexianergraben. Hát kérem, itt még Alexianusok vagyis Elek-rendi szerzetesek is vannak. Az egész szerzet bruderekből, magyarul fráterekből áll, a generalist ugyan vaternek szólítjuk, de ő sincs felszentelve. Tartanak tehát egy világi papot, kinek asztaltársa és pártfogoltja vagyok. Nagyszerű, mikor mi ketten beszélünk; én sietek, ő meg fékez, hogy én megértem, de azért mégis én beszélék lassabban.

Aachenben van az alexianusok anyaháza; lehetnek itt úgy ötvenen. Foglalkozásuk betegápolás. Mindegyik egy-egy beteggel lakik külön. A kolostor tehát egyúttal kórház is, itt pl. elmebetegek vannak kezelés alatt, kik közt azonban veszedelmes, kötözni való nincs. Csendes bolondok szegények, egyik pl. közülök, ki egy darabig szomszédom volt folyton tapsol és kacag, az lehet a fix ideája, hogy valami neki sikerül, vagy tán folyton jó viccek jutnak eszébe. Mire megszoktam volna, szobát cseréltem. Ugyanis jóakaróm, a ház lelkésze velem átellenben lakott, s nekem, mint az itteni Gregorius-hausse növendékének, sokat kell vernem a zongorát. Már pedig neki, mint ideges embernek nem lenne jót, ha örökösen hallaná antiandalító muzsikámat. Annyit kell zenélnem, hogy már attól félek, hogy az alexianusok kezelése alá kerülök; akkor összeülhetünk a tapsoló bolonddal, én zongorázok neki az asztalon s ő minden számot megtapsol. Nő de forduljunk a kérdéses szó „graben“ részére. Vedd elő atyámfia a német szótárt s meglátod, hogy e szó jelentése: árok. Mint Bécsben, itt is lerontották a várfalakat, a sáncokat feltöltötték s ezek helyén épültek a legszebb utcák. Így van itt Alexianergraben, Holzgraben, Karlgraben stb.

Lehet, hogy a hol most a jámbor alexianusok lelki sebeket kötöznek, elődeik testi sebeket osztogattak. Nem emlékszem, volt-e Aachenben háború, csak aacheni békéről tudok, mely a hét éves háborút fejezte be. Hanem induljunk meg a békés Grabenen.

A ház lelkésze megsétáltatott párszor a főbb utcákon s e sétat olyan emberre, ki a tradíciót, a multak emlékét szereti, épen jó benyomást tettek. Ez a multhoz ragaszkodó érzés megvan a németekben, kik úgy teremtenek harmoniát a régi és új Aachen közt, hogy középkori, román és gót stílusban építenek nyilvános, sőt magán épületeket is. Így a postapalota román, a Kaiser Karl gymnasium gótstílusban épült. Az utóbbi azonfelül termésköböl, kívül vakolatlan, akár a fehérvári székesegyház. Érdekes látvány a több emeletes s csak három közelálló ablak hosszúságú lakóház. Kü-

lön nézve valóságos torony s itt gyakori. Ez hollandi építkezésmód, innen 4 kilométerre már hollandus földre léphetünk. Azt hiszem, az a célja, hogy egy család külön lakjék. Valahol azt olvastam, hogy ez praktikus, szemben a pesti bérkaszányákkal, de eddig nem tudtam felfogni, mi jó lehet benne. Be nem jártam még egybe se, azért úgy képzelem, hogy a földszint a konyha, első emelet ebédlő, második salon, harmadik hálószoba. No ez igen kényelmes és praktikus. Ha pedig befelé folytatódik, ott nagyszerű világosság lehet mert udvarnak két méter jut, ha nem a szobák lesznek két méteresek. Tán lesz alkalmam belül is megvizsgálni egy ily házat s akkor feltevések helyett tényekkel szolgálhatok. Az utcák, ha a grabenekről az óvárosba megyünk, szűkők lesznek, a mi régi városnál rendes dolog. A mult legszebb emlékei a műnster s a városház, melyeket majd tüzetes szemlélés után fogok leírni. Magánépületek is hirdetik a multat. Van itt egy eredeti középkori korcsma, még egy hozzátartozó fatornác is középkori. Csak olyan Gambirinus öltözötű korcsmárosot kellene beleállítani, hogy annál jobban hasson. Kedves vezérem fel is szólított tréfásan, hogy igyam meg ez ódon falak közt egy pohár sört. „A sör is középkori?“ kérdém. „Nem, az modern.“ „No akkor kann bleiben, a modern sört ismerem.“ A középkoriás szűk utcákon forgalom uralkodik, a javából való. Láttam olyan szűk utcán villamospályát, hol a járdán belül a villanyos kocsik mellett még épen egy kocsi tér el. A kocsis teljes nyugalommal végighajt a sín által határolt uton is. Csenget a villanyos s akkor kitérhet! Az igaz, itt nem jár túlsűrűn a villanyos. Kellemes oldala az utcáknak a tisztaság. Láttam igen gyakran asszonyokat, kik házuk táját ropant buzgalommal — nem separték, — hanem nagy nyéllel ellátott sűrűlével súrolták. Ilyen súrlást láttam a zöldségpiacon is vásár után. Még azt is megjegyezhetem, hogy két irányban már kijártam a város széléig, de földszintes házat nem láttam. Bennebb két-háromemeletesek a házak. Azt már praktikusnak látom, hogy a német, ellentétben a magyarral, szereti az emeletet. Helyet spórol vele; velünk átellenben is van egy kétemeletes ház, mellette szép kert, melyet a második emelettel takarítottak meg. Aztán a város tömörebb s a forgalom gyorsabban bonyolítható. Ezzel szemben pl. Kolozsvár féllakkora helyen is elférne, ha a sok földszintes ház helyett emeletes házak épültek volna. Csakhogy ehhez az előszereteten kívül pénz is kell! Aachen gazdag város, mit fejlett iparának köszön. Sok gyár van itt. Csak posztógyár 100. Ha Hári János volnék, azt mondanám, hogy az utcák is posztóval vannak borítva, hogy sár ne legyen. Így meglepszem azzal, hogy esős időben a lovakat takarják be. Általában jó ápolásban részesülnek itt a lovak, nem is látni vágóhidra való gebéket. S aztán az óriási belga lovak! Nem resteltem megállni s közelről megbámulni ezeket az európai elefántokat. Ráadásul még testarányukhoz képest is nagy csülkeik vannak, melyek egy vashámor óriás kalapácsaira emlékeztetnek, mikor velük a különben igen jó

fiaszterre sújtanak. E nagy csülkök összhangban vannak a lakások nagy lábaival. Nálunk talán szerencsétlenül tartaná magát egy kisszony, ha aacheni lábai volnának, itt bátran megindulhat velük! Különben a nyáron azt olvastam, hogy egy angol miniszter ifjú felesége mozgalmat indított a nagy láb, illetve kényelmes cipő mellett. Sajátságos! Most, mikor az angol és német feszült viszonyban vannak! Különben nekem a németek öltözködése is kevésbé csinosnak tünik fel, mint a magyarokké. Meg is említettem a ház lelkészenek, ki a zsolttár traveáltál szávaival felett: „Omnis gloria Germaniae ab intus.“ S tényleg a külsőre fordított túlságos gondosság sokszor jár felső ürességgel. Mit ér a francia finom izlésével, ha erkölcsileg oly gyenge lábán áll? S vajjon milyenek vagyunk mi ab intus, belülről? Emlékszem, hogy tarkalmasabb lesz. A viszontlátásra. Auf schön' widersehen! Szerkesztő Úrnak alázatos híve

Kovács Lajos.

Üdvözlőgy Mária . . .

Áhitom a nagy városok fényét,
Zajongva züög, fényes nappalát,
Lelkembe vésem ezerszínű képét,
Hogy megérthessem a haladás dalát!
Ittasultan, sejtelmekkel telten,
Alkotni vágyom alkotók között . . .
Tűzszekerét húzni az embernek
Ki szellemével uralja a rögöt.
De ha leszáll a méla alkonyat
S a hurang szava faldokolva szong:
Könybe tullok ... az ember fut ... rohan
Lázak tüzeiben épül Babilon.
Nines ki sóhajba, imájába sirja:
Diesértessék! . . . Üdvözlőgy Mária . . .

Csendes falú, szürke ködös árnyak,
Csüggedt szárnyval, búsan melázgatom.
Nyár multával lombnélküli ágak
S az elmulás árnya az arcokon . . .
Lelkeden lge, szívedben dal terem:
Pohlától szóttél. Fogamzott. Ninesen.
Robot munkájában test az ember:
Az anyag küzd ... és ... az anyag pihen.
De ha leszáll a méla alkonyat
S a hurangszótól megeseendő a lég,
Minden szív egy boldog áldozat . . .
A hit sugara: örök fényesség
Áhitattal, lágyan száll az ima:
Diesértessék! . . . Üdvözlőgy Mária . . .

W. F. A.

SSS

Et in terra pax hominibus...

- 95 Szporni János főgimn. tanár, subrégens, Gyulafehérvár;
 Tamás Albert főgimn. igazgató, Székelyudvarhely;
 Tamás Dévid plébános, Osdola;
 Tamási Aron prel.-kanonok, Gyfehérvár;
 Terézárvalházi tanítótestület, Nagyszében;
 100 Tódor István kántortanító, Csikesatószeg;
 Tózsér László lelkész, Kerelőszentpál;
 Varga Sándor szentsz. tan., ny. főgimn. tanár, Szováta-lúrdó;
 Wachek Zsófia tanítónő, Hunyadboicza;
 Waszilkiewicz Viktor dr. főg. tanár, Brassó;
 105 Zlamál Agost főgimn. tanár, Gyulafehérvár.

Előfizetők:

- Agoston Ignác plébános, Maroshévíz;
 Anda Géza lelkész, Gyimesközélpók; András Péter lelkész, Karácsonyfalva; Andrassy Gyula kántortanító, Székelyenygyellava; ifj. Antal József lelkész, Gyergyószentmiklós; Antal Károly lelkész, Szentkatolna.
 Badilla János s. lelkész Nagyszében; Bajna Ferenc plébános, Csikesatószeg; Baka János lelkész, Zágón; Baka József tanító, Csikszentgyörgy; Balás Béla áll. tanító, Csikszépvíz; Bálinth György plébános, Kolozs; Bálinth Lajos főesperes-plébános, Csiksomlyó; Bálint Péter lelkész, Istenségsüt; Bálint Sándor József kántortanító, Marosjára; Balló János plébános Csikmadaras; Bárány Lukács th. kanonok, főesp.-plébános, Szamosújvár; Bartalis János plébános, Borszék; Bartha Ferenc plébános, Kászónújfalú; Barthos Mihály lelkész, Csikkozmas; Beneze Lajos ny. esperes-plébános, Osdola; Bereczky László kántortanító, Magyarlajos; Beszedits Bertalan lelkész, Lajosfalva; Binder István katonai akad. tanár, Märtsch-Weiskirchen; Biró Mihály plébános, Felsőtömös; Bochr László lelkész, Varságtisztás; Boeskor Ferenc plébános, Apanagyfalú; Bodó Albert plébános, Kápolnástalú; Bodocán János gör. kath. lelkész, Gyalár; Boglucz Sándor lelkész, Topánfalva; Bors László plébános, Futásfalva; Botár Gáspár lelkész, Szamosújvár; Bozán Péter tanító, Nagybánya; Brassói róm. kath. főgimnázium; Buday János alesperes-plébános, Petrosény.
 Chencinsky Ede tanító, Hosszúaszó; Csaby Gyula József s. lelkész, Petrosény; Tanyagyi Csapó Endre lelkész, Parajd; ifj. Csathó Ferenc plébános, Tüirkös; Császár Károly lelkész, Miklósvár; Csiksomlyói róm. kath. főgimnázium.
 Deák Imre, földbírtokos, Kolozs; Dóczy Endre plébános, Bánffyhunad; Döbrösi Alajos székesgyeházi kanonok, Pécs; Dudás Géza kántor, Szigetvár.
 Európa-szálló, Gyulafehérvár.
 Fekete Imre lelkész, Csíkrákos; Fekete János lelkész, Petrosény; Ferencz József tanító Csikkarctalva; Fonyó Pál plébános, Szentágota; Földes Zoltán, Borszékhollosarka; Fridli Sándor építész-mérnök Gyulafehérvár; Fülöp Ferenc tanító, Ditróhodos; Fülöp János plébános, Offenbánya; Fülöp József m. kir. főerdőőr, Offenbánya.
 Gaál Tamás s. lelkész Gyergyóalfalú; Gábori Dénes lelkész, Csikdelne; Gagy György lelkész, Merán; Gál Imre tanító, Marosludas; Gál Miklós plébános Túr; Gál Sándor tanító, Gyergyószárhely; Gáspár Béla lelkész, Piski; Gáspár János lelkész, Gyergyóalfalú; Gesy Ferenc tanító, Korondszálpatak; Gyergyóilyentáti róm. kath. iskola-szék; Gyergyótekerőpataki róm. kath. iskola; Gulás Miklós tábortanító, Bilek, (Hercegovina); György Gábor lelkész, Désakna; György Lajos lelkész, Vágás.
 Hadnagy János plébános, Csikszentlélek; Hadnagy Mihály plébános, Korond; P. Hartmann Tivadár zárdafőnök, Kóhalom; Hassák Vidor főgimn. igazgató, Kézdivásárhely; Hirschler József dr. t. kanonok, apát-plébános, Kolozsvár; Hermann Sándor államvas. műhelyfőnök Temesvár; Hoboth József lelkész, Vulkán; Herceg Hohenlohe Clodvigné sz. Majláth Sarolta grófnő Zsigmondháza; Hohenlohe Károly Egón herceg plébános, Nagyszében; Hortáver Viktor lelkész Kiskapus; Hosszú Ferenc főesperes-plébános, Csikszentkirály; Huszár Adam lelkész, Magyarlajos.

- Incze Domokos lelkész, Csikszentgyörgy; Jakab Lajos plébános, Csikszentmihály; Jakubék István s. lelkész, Marosvásárhely; Nyujtói János Ernő főesperes-plébános Piski.
 Kacsó László lelkész, Jobbágytelke; Kacza István pléb., Mezőszegely; Kakucs Ferenc lelk., Gyergyócsomatalva; Kakucs György kántortanító, Parajd; Kalit Ferenc lelk., Bálványosváralja; Kapatán Márton lelk., Szamosújvár; Kassai Lajos főgimn. tanár, fin. int. igazgató, Csiksomlyó; Kászóni Alajos dr. lelkész, Csikkarctalva; Katolikus Kör, Gyulafehérvár; Kádár Mátyás lelkész, Székelyvécke; Kedves Péter lelkész, Homoródremete; Kende Széver lelkész, Kolozsvár; Kerekes György tanító, Székelyvécke; Keresztes Sándor kántortanító, Iszló; Kiesid Béla lelkész, Kézdiszentkereszt; Kiss András plébános, Orozshely; Kiss Dénes plébános, Gyergyóremete; Kiss János plébános, Farkaslaka; Kiss A. Lajos lelkész, Szarvaskend; Kolumbán Agoston kántortanító, Erzsébetváros; Koncsag Ignác plébános, Székelyenygyellava; Koczynski Ferencné, Güsting bei Graz; Kovács Béni tanító, Csikrákos; Kovács János főgimnáziumi tanár, Székelyudvarhely; Kovács Lajos lelkész, Aachen (Németország); Kovács Károly lelkész, Törösvár; Korbuly Elemér v. jegyző, Gyulafehérvár; Korbuly Ignác lelkész, Ehed; Kóródy Mihály lelkész, Csikszentmiklós; Kozma Géza tanító, Plosics; Kőrösy Géza lelkész, Verespatok.
 Lakatos János lelkész, Csákgörgő; Lányi József dr. f. püspök, lekeri apát, Nagyvárad; László Domokos lelkész, Jobbágyfalva; László János lelkész, Vicze; László János plébános, Radnót; László József plébános, Lemhény; Lázár Mór lelkész, Kudzsir; Lelkeszi hivatal, Akosfalva; Lelkeszi hivatal, Alsókapnik; Lelkeszi hivatal, Tömörköny; Lőrincz Ferenc lelkész, Felvinc; Lőrincz Sándor plébános, Csikszentimre; Lukács József s. lelkész, Szászrégen; Lukács Károly fejezt lelkész, Szamosújvár; Lukács Vilmos plébános, Csikszentdomokos.
 Magath Lajos lelkész, Hunyaddobra; Magdó Mihály plébános, Marosújvár; Majláth Géza gróf, Gárdony; Majláth Gusztáv Károly gróf, v. b. t. t., erdélyi püspök 33 példány; özv. Majláth Györgyné öxcellenciája, Bakóca; Majláth György gróf, cs. és kir. kamarás, Zavar; Majláth László gróf, cs. és kir. kamarás, Dolnji-Miholjac; Markaly Antal plébános, Kézdiszentlélek; Márkos Endre lelkész, Csiktapolea; Mártonffy Sándor alesperes-plébános, Szőkefalva; Máthé István barcasági dékán, plébános, Baróth; Melzer Károly lelkész, Holczmány; „Mikes Kelemen”, Önképzőköri, Kézdivásárhely; Gróf Mikes Arpádné, Budapest; Miklós Albert plébános, Oláhlapos; Miklós István plébános, Gyergyóalfalú; Mérsáros József lelkész, Nagykaszon; Mihály Domokos lelkész, Atyha; M. kir. Miniszterelnökség, Budapest; Minorita rendház, Marosvásárhely; Minorita rendház, Nagynyed; Molnar Miklós plébános, Nyárádremete.
 Nagy István lelkész, Nagysik; Nagy Lajos tanító, Baróth; Nagy Viktor, Kolozsvár; Neuhirer Odón apát, plébános, Newark (North America); Neuwirth József kir. járásbíró, Oradna; Báró Nopcsa Elek né őmltga, Szacsal; Noszko Béla lelkész, Beszterce.
 Oláh Antal plébános, Csicsókeresztúr; Olasz András lelkész, Kide; Opra Lajos plébános, Tordatur; Orbán Dénes lelkész, Mezősánsód; Orbán János kántortanító, Kézdióvár; Orbán János Balázs lelkész, Székelykeresztúr.
 Paál Lajos kántortanító Akosfalva; Palikó Ferenc lelkész, Naszdó; Páll Albert tanító, Gyergyóalfalú; Órgrófi Pallavicini Edéné, Budapest; Panajoth Ferenc plébános, Sínfalva; Pandur György kántortanító, Teke; Papp Albert lelkész, Szentgyeaszalú; Papp Gyula plébános, Nyárádselye; P. Papp Antal Kajetan, Szt. Ferencr. áldozópap, Csiksomlyó; Péterffy Arpád kántortanító, Lemhény; Péterffy Béla kántortanító, Nyikómalomfalva; Papp József lelkész, Sárpatok; Profházka Viktor m. kir. adóhiv. segéd, Gyulafehérvár; Puskás Gerő lelkész, Dicsőszentmárton.
 Rác István esperes-plébános Szászrégen; Rác Lajos tanító, Hidesgáspatak; Rápolthy Ferenc plébános, Nyujtód;
 Sándor Imre tanító, Szentdemeter; Sántha

- Albert dr. plébános, Abosfalva; Sárdi Péter tanító, Maroszentgyörgy; Simon Károly Kolozsvár; Schrimánek Katalin tanítónő, Szászrégen; Sólomy Géza plébános, Gelence; Szabó Dénes lelkész, Borsos; Szabó Bálint kántortanító Bethlentfalva; Szabó Ferenc plébános, Bonchida; Szabó György szentszéki tanácsos, plébános, Nagyerne; Szabó Lázár fejezt lelkész, Nagynyed; Szabó Mihály tanító Gelence; Szánthó István ny. plébános, Brassó; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Brassó; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Vajdahunyad; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Déva; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Fogaras; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Medgyes; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Mikháza; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Szamosújvár; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Szászsebes; Székely Károly plébános, Zalahna; Székál Ignác takarékpénzt. pentáros, Gyulafehérvár; Szent-Ferenc-rendi-szeretet-ház, Szászváros; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Dés; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Székelyudvarhely; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Gyulafehérvár; Szent-Ferenc-rendi-zárda, Gyergyószárhely; Szentpéteri róm. kath. Egyház, Kolozsvár; Széilyes Dénes főgimn. tanár, Brassó; Szigeti Gyula plébános, Csikszereza; Szigeti István plébános, Egrestő; Szijáró Ferenc kántor, Dicsőszentmárton; Szmolten Pál lelkész, Oláhlaposbánya; Szós János főesperes-plébános, Alsóporumbák.
 Tamás István plébános, Udvarhelyszentkirály; Texe János kántortanító, Csikstusnád; Tompos Mátyas ny. lelkész, Csikjenőfalva; Tódor Béla dr. ügyvéd, Gyergyószentmiklós; Tódor Imre lelkész, Felsőcsertés; Tóder József plébános, Szentiványlabortfalva; Toldalagi Samu gróf plébános, Teke; Tóth Kálmán lelkész, Marosludas; Török Ferenc országgy. képvis. plébános, Gyergyócsomafalva.
 Urmánczy János nagybirtokos, Jósikatelep.
 Vass Albert dr. teológiai tanár Gyulafehérvár, Várady Gyula lelkész, Mikóújfalú; Id. Báró Wesselényi Miklósné őmltga, Kolozsvár; Vetési Imre alesperes-plébános, Jegenye; Vorbuchner Adolf teológiai hallgató Friburg (Schweiz); Wéger Béla tanító, Buzásbesenyő; Wéger Ferenc kántortanító, Csikmindzent; Wilmann Géza lelkész, Csikszenttamás.
 Zagyva Mihály ny. esperes-plébános, Szatmár; Zákónfy Antal kereskedő, Zalatta; Zichy Nándor gróf v. b. t. t. aranygy. lovag, Dunakerény; Zonda Vince, plébános, Gyergyótekerőpatak; Zsigmond Endre szentsz. tan. cs. és kir. tábortanító Kilyén.
 Mindezen között adatok mutatják, hogy a katolikus sajtót mennyire pártolják Erdélyben. Örvendetesen konstataható az, hogy a kath. sajtó támogatása mindinkább terjed és emelkedik. Még sokaknak a csatlakozását várjuk, akiknek az erkölcsi kötelességük lenne; mert szükségszerű dolog, hogy minden kath. szellemi erő és anyagi pártolás Erdélynek ezen egyetlen katolikus sajtóorgánuma köré tömörüljön, mely az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat pajza alatt működik.
 Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat célja: „A tudományos és szépirodalomnak kath. szemlelben való művelése és az irók erőt tömörítése; e célból a társulat egy hetilap kiadásával munkálja az időszaki sajtót, önálló műveket ad ki, időnként nyilvános felolvasásokat tart”. (Alapszab. 2 §.)
 „A társulat l o v é d ő j e az erdélyi püspök. A l a p í t ő tagja, ki a társulat céljaira egyszer s mindenkorra legalább 100 koronát áldoz; p á r t o l ó t a g j a, ki a társulat járára évenként legalább 10 korona tagsági díjat fizet; r e n d e s t a g j a, ki a társulat célja szerinti munkálkodásra vállalkozik és évenként a társulat pénztárába 6 korona tagsági díjat fizet (Alapszab. 3., 4. §§.) A „Közművelődés” előfizetői évi 8 koronáért kapják a társulat heti lapját, amely a többi tagoknak tagsági illetményül jár.
 Pártoljuk erdélyi katolikus sajtónkat; igyekezzünk az irodalmi társulatunk menél több tagot szerezni, katolikus sajtónknak pedig menél több pártolót megnyerni, mert nem szóval, hanem csak áldozattal és munkával vagyunk hivatva magunknak életerős és versenyképes katolikus sajtót teremteni és azt fenntartani!
 Közli: Kárpiss János, társulati titkár.